

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancați nu
se primesc. Manuscrise
nu se retrimit.

INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf.
Max. Augenstein & Emerich Leuner.
Heinrich Schalek. Rudolf Mosse.
A. Oppelka Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Maroyl & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmond pe o colonă 6 or.
și 30 or. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tarifa și învoială.

RECLAME pe pagina a 8.a o
seria 10 or. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 39)

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumeră la toate ofi-
cele poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea. Piața mare
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe
trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
v. a. séu 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 213.—Anul LXII.

Brașov, Duminică 26 Septembrie (8 Octombrie).

1899.

Nou abonament

la

Gazeta Transilvaniei.

Cu 1 Octombrie st. v. 1899

se deschide nou abonament, la care
invităm pe toți amicii și sprijinitorii
fioei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an	12 fl.
pe șase luni	6 „
pe trei luni	3 „
pe o lună	1 „

Pentru România și străinătate:

pe un an	franci, 40
pe șase luni	20 „
pe trei luni	10 „
pe o lună	3.50 „

Abonamente numai la numărul poporal
de Duminică:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an	2 fl.
pe șase luni	1 „

Pentru România:

pe un an	8 franci,
pe șase luni	4 „

Abonarea se poate face mai ușor
prin mandate poștale.

Administrațiunea.

Sărbătorirea lui 6 Octombrie.

Partida kossuthistă séu dela
1848, cum se mai numește, a agi-
tat de astă-dată în mod estra-ordi-
nar pentru ca să se sărbătorească
în cercuri cât mai largi în ziua de 6 Oc-
tomvrie a. c. aniversarea de cincideci
de ani a executării celor 13 gene-
rali unguri la Arad. Ei au voit să
constrângă și dieta și guvernul la
sărbătorirea demonstrativă și, — cum
Ungurii nu-și pot sătura în veci pre-
tensiunile și orgoliul național — a-
dă mâne vor pretinde, ca la acest fel
de sărbătoriri să ia parte nu numai
honvețimea, ci și armata comună,
ba încă vor merge și mai sus.

În astă privință șovinistii ma-
ghiari nu cunosc margini. Ei nu se
indestulesc, că pot sărbători în dragă
voia ca omeni și pot face propa-
gandă pentru sărbătoririle lor revo-
luționare, în timp ce celelalte na-
țiuni conlocuitoare sunt trigonite și
pentru nise pantlicii tricolore; ei
pretind, ca totă țera să se declare
una cu simțemintele lor și ca dieta
și guvernul să meargă în fruntea ace-
stor demonstrații.

Francisc Kossuth dișe în ca-
meră: „a motiva participarea dietei
la serbarea din 6 Octombrie ar fi o
vătămăre a simțului național; în-
trăga națiune se pregătește a-și da
tributul de pietate martirilor de
acum 50 de ani; — sunt convins,
cum-că a-și în totă țera nu este, de-
cât un sentiment: acela al nemărgi-
nitei pietăți pentru cei executai“ etc.
Tot așa vorbiră Ugron și alți ora-
tori maghiari.

Domnii aceștia nici habar nu au,
că ceea ce susțin ei aici nu se po-
trivesce de loc cu starea adevărată
a lucrului, decât avem în vedere, că
ei sub „națiune“ înțeleg și pe naționa-
litatea nemaghiare, ér acestea —
cari sunt partea cea mai numărósă
a populației — stau foarte departe
de asemeni esaltațiunii șoviniste și
sunt cu mare răceală față de memo-
ria acestei zile.

Dér ce le pasă lor de cele două
treimi ale populației statului. Ei
simt așa cum vorbesc, ér ceilalți
toți trebuie să simtă ca și ei și pace
bună. Ei, șovinistii, sunt țera și
numai simțemintele lor sunt ale țe-
rei. Nici prin minte nu le vine acestor
domni, câte păcate au făcut
strămoșii lor până la 1848, câte au
păcătuit în 1848 părinții lor și câte
păcătuesc domniilor însi-și în tim-
pul de față, pentru ca peste două
treimi ale populației statului să
nu potă simpatiza cu ei.

Popórele nemaghiare stau reci
față cu toate serbările maghiarimei.
Nemaghiarii pot să compătimescă și
pe cei 13 dela Arad, ca pe omeni,
și să-i respecte ca pe unii, cari au
servit și cu sângele lor cauza odată
imbrățisată de ei; dér nu se pot în-
sufleți nici a-și, cum nu s'au putut
insufleți înainte cu 50 de ani, pen-
tru omenii mișcării revoluționare
maghiare din 1848.

Fanatismul turbat și șovinismul
violent al lui Ludovic Kossuth au
pus țera în flacări și au scaldat-o în
sânge, precum o prorocise Szeche-
nyi, care prevădă desastrul. Acest
fanatism și șovinism ne persecută și
astăzi până în sanctuarul familiar,
ba și în simțemintele noastre, oprind
pe cele firești și cu sila voidă a-le
înlocui cu alte simțeminte nefirești.

Fire-ar cu putință, ca popórele
nemaghiare să se însuflețescă, fiă
cât de puțin, între asemenea impre-
jurări, vedând mai ales, cum ideile
sublime de dreptate, egalitate, fră-
țietate și libertate, cari au fost în-
scrise pe drapelul revoluționarilor
unguri dela 1848, s'au pus în lu-
crare față de ele în trecut și se pun
în lucrare și a-și?

De sigur, că nu. Ba credem, că
decă ar învia mulți dintre aceia,
cari au murit luptându-se în bună-
credință pentru libertatea, dreptatea,
egalitatea și frățietatea mult buci-
nate la 1848 și ar vedé ce progrese
s'au făcut în această privință după
pățaniile triste de atunci și după
opresiunea, ce am suferit-o în comun
după 1848, li ar păré rău de jertfele,
ce le-au adus și cu mâhnire s'ar
dori éráși înderét în mormént.

Ce póte fi mai rău pentru o
țera, decât neînțelegerile și dușmă-
niile între locuitorii ei? Deplângem
această nenorocită stare, dér nu noi
am pricinuit-o și o pricinuim; noi,
națiunile nemaghiare, nu suntem făp-
tuitorii ei, ci jertfele ei.

Noi nu pretindem alta, decât
dreptate și la acesta nu vom renunța
nici-odată. Cei ce conduc a-și des-
tinatele statului ungar alérgă însé după

fantasmagoriile orgoliului lor națio-
nal și nici nu vor să stea de vorbă
cu concetățenii lor.

Cine e de vină?

Revista politică.

De-odată cu tóamna, viața poli-
tică începe să fiă mai viuă. În mo-
narchia noastră dualistă s'au întem-
plat săptămâna acesta lucruri, cari
mai mult séu mai puțin atrag luarea
aminte a obștei. Dincóce în partea
ungară dieta din Peșta este, în care
se face de-ocamdată șgomot. Până
acum nu s'a desbătut nimic de în-
semnătate. Cele trei patru ședințe,
ce le-a avut, au fost în mare parte
ocupate cu afaceri de a doua mână,
între cari afacerea Hentzi și cestiu-
nea sărbătoririi celor 13 generali un-
guri, cari în 6 Octombrie 1849 au fost
executați la Arad, ca rebeli în contra
dinastiei. Kossuthistii din dieta au
cerut dela guvern să se prezenteze
și el pe ziua de éri la Arad și să
depună o cunună pe statua „marti-
rilor“. Ministrul președinte Coloman
Szell a făcut însé o altă propunere: să
fiă trimis acolo președintele camerei,
care în numele acesteia să participe
la serbări și să depună o cunună.
Propunerea ministrului președinte,
firesce, a fost primită de majoritatea
dietei, cu toate protestările celor din
stânga, cari au invinuit guvernul, că
se retrage și dá dosul. când e vorba
de a-se arăta pietate și recunoscință
acelora, cari prin mórtea lor au căș-
tigat libertatea și independența na-
țiunii maghiare. Modul în care pri-
mul ministru Szell a știut să re-
solve acesta întrebare, a plăcut cer-
curilor înalte din Viena și a și fost
lăudat, ca omul, care prin tactica
lui a reușit să impace măcar la pă-
rere spiritele, căci faptul, că preșe-
dintele dietei a fost însărcinat să
meargă la Arad în numele ei, a mul-
comit în mare parte pe cei mai pu-
țin fanatici dintre kossuthiști.

Mult mai șgomotosă a fost săp-
tămâna acesta în Austria. Acolo
criza ministerială a încetat, cei
drept, prin numirea noului ministeriu,
însé cu acesta nu s'a făcut aproape
nici un pas înainte spre mult cău-
tata împăcare între Cehi și Germani.
Noul ministeriu s'a compus sub pre-
ședinția contelui Manfred Clary-Aldringen,
în care fac parte și doi miniștri
din cabinetul Thun, ér ceilalți sunt
toți bărbați, cari fuseseră șefi de
secțiunii, adecă funcționari. Noul mi-
nisteriu este așadér un cabinet de
funcționari.

Ministeriul Clary își va începe
lucrarea sa de fapt prin aceea, că
va desființa ordonanțele de limbă aduse
sub Badeni, apoi va convoca par-
lamentul. Ordonanțele de limbă vor
fi, se dișe, înlocuite printr-o lege de
limbă, care să reguleze marea ces-
tiune a limbilor în Boemia și Mo-
ravia. Spre scopul acesta va pregăti
un proiect de lege, pe care îl va
înainta camerei. După deschiderea

parlamentului din Viena, va trebui
să se alérgă delegațiunea austriacă
și guvernul să cêră aprobarea proie-
ctelor despre pactul cu Ungaria, în-
troduse deja de Thun pe temeiul
ș-lui 14 din constituția austriacă.

Chipul în care s'a format noul
ministeriu și problemele, ce i s'au
dat spre deslegare, a provocat în
sínul Cehilor o adevărată conster-
națiune. Cehii sunt tórté amăriți, că
își ved zădărnice toate succesele lup-
tei lor de doi ani și jumătate încóce,
prin desființarea ordonanțelor de
limbă. Ei sunt hotărâți acum a face
oposiția cea mai neîndurată guver-
nului, spre care scop se crede, că
vor începe obstrucțiunea în parla-
ment.

Este foarte probabil, că la o-
posiția lor se vor alătura toate parti-
dele din majoritatea de până acum,
în care cas noul guvern nu va puté
face nici o ispravă de Dómne ajutor.
De va merge numai cu Nemții, cari
acum par a fi mulțămiiți, el nu va
avé majoritate în parlament și va
trebui să recurgă și el la guvernare
absolutistă prin ordonanțe.

Scurt, în Austria cauza împă-
cării și a potolirii inimizțiilor din-
tre diferitele popóre, merge calea
racului. În locul oposiției și obstruc-
țiunii nemțesci, se va ridica oposi-
ția și obstrucțiunea cehică, mult mai
seriosă și mai amenințătoare.

În fața acestei situațiuni destul
de critice este de mare interes pen-
tru noi a vedé, care va fi în viitor
ținuta clubului parlamentar al depu-
taților români din Bucovina. Alaltă-
eri comitetul executiv al partidelor
din dreapta „Reichsrath“-ului (majori-
tatea), în care fac parte și deputații
români bucovineni, a ținut o con-
sfătuire în Viena, pentru a lămuri
pozițiunea partidelor autonomiste din
majoritate față de noul guvern. Sun-
tem convinși, că reprezentantul tra-
țiilor noștri din Bucovina a știut să
fie la înălțimea chiamării sale, mai
ales acum când se tratéză de viitor-
rele raporturi față cu noul ministeriu.
Situațiunea Românilor bucovineni de-
vine din ce în ce tot mai amenin-
țată prin uneltirile și întregile duș-
manilor lor de acasă. Numai zilele
trecute deputații din majoritatea die-
tei bucovinene, cărora s'au alăturat
și Nemții, au luat în comun hotărâ-
rea de a înfrânge nobila mișcare a
Românilor bucovineni, și a lupta con-
tra partidului național român, pe
care îl acasă cu nerușinare, că agitá
împotriva statului și a bisericei. Nu
trebuie să mai spunem, că hotărârea
adversarilor românismului din Bu-
covina este opera puțin onorifică a
urgisitului Bourguignon, care prin fă-
rădelegile lui și-a săpat terenul de
sub picioare și temându-se, că va fi
svénturat din postul ce ocupá, umblá
acum cu intrigă și cu insinuațiuni la
Viena, dóră dóră i va succedé sé-
și scape poziția prin înegrirea Ro-
mânilor. Această stare tristă de lu-
cruri va da, credem, nou îndemn
bărbaților chiamați din sínul fraților

noștri bucovineni, a fi la culmea chemării lor față cu noul guvern central.

In străinătate evenimentul cel mai însemnat este **răsboiul sud-african**, adică răsboiul între Anglia și republica Transwaalului. La alt loc al numărului nostru de ați vorbim mai pe larg despre această republică. Privitor la cauzele acestui răsboiu cititorii noștri au cunoștință din numeroși de mai înainte. Pentru ați rămâne să spunem, că lupta dintre Buri Transwaalului și Englesii, poate fi considerată ca fapt. Armata Burilor s'a mobilizat și concentrat deja la granița Natalului, posesiune engleză, și Englesii încă sunt gata a năvăli asupra inimicilor, ba se dice, că în parte au și năvălit. Cel mai puțin 20.000 de Buri stau concentrați la granița așteptând semnalul de începerea luptei. Englesii nu s'au așteptat la atâta curagiu și devotament la Buri, nu se așteptau mai ales, ca Transwaalul să trimită un ultimatum Angliei prin care se cerea retragerea trupelor în timp de 48 ore. Acesta însă s'a întâmplat totuși. Ultimatum Transwaalului dovedesce, că Buri nu vor să aștepte până ce Englesii se pregătesc de bătaie. După scirile sosite în urmă, Buri au ocupat orașul *Leingsnecht* și toți munții, cari se întind dela Volksrut spre miază-zi-apus. Prin această trupele engleze au ajuns în mare pericol, căci piscul de miază-noapte al Natalului, care în formă de limbă de pământ se întinde între statele Transwaal și Oranje, este încunjurat de toate părțile de oștirile Burilor, așa că Englesii s'au vădit siliți *a-se retrage*. Ba Englesii nu se încumetă a apăra nici orașul New-Castle, care este unul din cele mai mari și mai întărite orașe din colonia engleză a Natalului nordic. S'a făcut propunerea din partea engleză, ca toate femeile să fie depărtate și orașul să se predea, și generalul englez Symons a luat toate măsurile de lipsă, ca în timp de 24 ore orașul să fie părăsit.

O telegramă din Londra vestesce, că guvernul englez a făcut toate cele de lipsă pentru o cât mai scurtă durată a răsboiului. El va trimite în Africa trupe numeroase; va mobiliza nu numai rezervele, ci va ține pe picior de răsboi într-o flotă. Anglia sperază, că puterile din tripla alianță vor observa atitudine neutrală; numai de Rusia se teme, că ea poate să-i facă Angliei buclucuri pe timpul răsboiului nu numai în China, ci și în Coreea și Persia.

Președintele republicii franceze *Loubet*, a ținut alaltăieri un discurs în orașul Grignan, în care a atins și situațiunea de ați în **Francia**. El dișe, că agitațiunile, cari au fost atâtea și nutrite de contrarii interese, astăzi sunt în apunere, și ele fac locul unei păci statornice, a cărei aurora începe deja a se ivi. Președintele a vizitat și o mică expozițiă, unde încă a ținut o vorbire, pe care a încheiat-o dișend: „Tot Francesul își iubesc patria și armata, care este mēduva Franciei“.

† Diamandi I. Manole.

Ați înainte de amēdi s'a lățit în orașul nostru trista scire, că a încetat din viață încă unul dintre fruntașii români brașoveni, distinsul comerciant și actualul vice-președinte al Eforiei școlilor noastre *Diamandi I. Manole*. De mult reșosatul suferea de o bolă cronică, în contra căreia s'a luptat ani îndelungați, dēr în cele din urmă totuși nu i-a mai putut rezista.

Diamandi I. Manole, care și-a început cariera comercială în București, a fost de trei-deci și mai bine de ani, de când s'a reîntors și stabilit în orașul său natal, unul din membrii cei mai activi în gremiul comercianților brașoveni. Avēnd mare trecere în lumea comercială de aici și din București, a ajuns curēnd a fi ales la postul de onōre ca președinte al gremiului român levantin, și mai târziu, prin încrederea concetățenilor săi, a fost ales președinte al Camerei comerciale și industriale din Brașov, în care calitate a apērat cu mult zel interesele comerțului și industriei brașovene, mult strimtorată în urma izbucnirii răsboiului vamal cu România. În această calitate a funcționat mai mulți ani. Până înainte cu 2—3 ani reșosatul a funcționat și ca censor la banca națională, numită mai în urmă banca austro-ungară.

Dēr nu numai pe terenul comercial, ci și pe cel cultural, național și bisericesc, Diamandi Manole a desfășurat un viu interes și o viață activitate. A fost vechi și valoros membru al Eforiei școlilor române din loc și a luat parte la toate întreprinderile culturale ca membru al diferitelor noastre reuniuni; a fost și membru fondator al Asociațiunei transilvane. Pe terenul cultural-bisericesc s'a distins ca membru zelos al congreselor naționale bisericesci în anii de mai înainte și al Sinodului archidieceșan.

Pe terenul național a fost asemenea activ ca membru al conferențelor noastre naționale, și la 1884, când s'a înființat dișarul „Tribuna“, a fost unul dintre principalii fondatori ai lui.

Numai de curēnd Diamandi Manole, deși se simția foarte slăbit de suferințe, a ținut să ia parte în persoana la consultările, ce aveau de scop restabilirea bunei înțelegeri în sinul corporațiunilor bisericesci, chemate conduce afacerile școlilor noastre, și a avut bucuria de a pute însuși constata bunul și salutarul rezultat, ce l'au avut acele consultări. Atunci, la constituirea din nou a Eforiei, reșosatul a fost ales la postul de vice-președinte al ei, dēr nu i-a mai fost dat să conlucre și de aici înainte cu soții săi din Eforiă la marea, frumoasă și nobila problemă de a ridica bunăstarea școlilor noastre.

Inregistrând cu adēncă intristare pierderea acestui distins fruntaș al societății române brașovene, adresăm familiei sale mult obidate condolențele noastre cele mai sincere!

Românii la Roma.

În Roma, capitala Italiei, supranumită și „cetatea eternă“, s'a deschis la 4 Octomvre n. *congresul orientaliștilor*, la care participă reprezentanți ai tuturor națiunilor. Prilejul acesta este folosit și de Români pentru a manifesta entuziasmul lor față de „mama Roma“. Din România au plecat să asiste la Congres un însemnat număr de bărbați învęțați, printre cari d-nii V. A. Urechia, Grigore Tocilescu, I. Calinderu, Holban etc., în număr de vre-o 60.

Foile italiene din Roma, dedică toate Românilor articoli elogioși. „*Popolo Romano*“ a publicat un foarte frumos articol în care dice, că Români au dus cu ei entuziasmul pentru Roma și pentru Traian, oferind municipiului din capitala Italiei o coronă de bronz și cerēnd să le permită a-o depune în semn de reverință la piciorul columnei lui Traian. Acesta coronă pōrtă pe foile ei de bronz numele tuturor suveranilor României, dela Traian până la Carol I. Cu ocazia depunerii corōnei d-l Tocilescu va ține o disertațiune. Fōia italiană sfirșesce articolul său astfel:

„Toți Români aduc la Roma sentimentul, inima și viața simpatia a generōsei lor națiuni pentru noi (Italienii). Fiă deci toți bineveniți“.

Congresul orientaliștilor s'a des-

chis la 4 Octomvre n. Președinte de onōre a fost desemnat senatorul *Ascoli*, unul din cei mai învęțați profesori universitari italieni. Deschiderea oficială s'a făcut Miercuri în marea sală a Orașilor și Curiatilor din Campidoglio, de față fiind autoritățile. Discursul de deschidere l'a ținut ministrul italian de instrucțiune *Bacelli*, apoi a vorbit și primarul Romei, prințul *Ruspoli*, care a salutat pe membrii congresului în numele orașului.

La deschidere au fost de față membrii de ai corpului diplomatic și vre-o 1200 de congresiști.

Visita Metropolitului Mețianu la Blașiū

Cu mare bucuria a fost primită președintele între Români vestea, că înalt Prea Sântia Sa Metropolitul Mețianu a făcut Lunia trecută o frățescă vizită Metropolitului Mihalyi din Blașiū. Dorința tuturor Românilor de bine a fost în totdeuna și este și astăzi, ca cele două biserici române dela noi și căpeteniile lor, să trăiesc în cea mai bună înțelegere și armonia pentru binele și înflorirea lor și a națiunei noastre întregi.

Simpatia călduroasă cu care a fost primit la Blașiū Metropolitul Mețianu, a fost așa-dēr numai un eocu al dorințelor generale, de a-se stabili și întări această bună înțelegere și armonia.

Luni dimineță a sosit la Blașiū Metropolitul din Sibiu, însoțit de Prea Cuv. Sa vicarul Dr. Ilarion Pușcariu, și a fost îmbrățișat la sosire de Metropolitul Mihalyi. Amēndoi oșpeții au fost primiți în castelul metropolitan. Aici au binevenit pe Metropolitul Mețianu corporațiunile bisericesci din Blașiū în frunte cu membrii capitulului, condus de Rvds. Domn I. M. Moldovanu, care ținū o vorbire de bineventare călduroasă și frățescă, la care Escelența Sa Metropolitul răspunde asemenea în termenii cei mai călduroși.

Metropolitul Mihalyi a dat în onōrea înaltului său oșpe o masă mare, la care au fost invitate 30 de persoane. Aici Metropolitul din Blașiū a ridicat un toast cordial pentru confratele său oșpe, exprimându-și bucuria, că vede pe acest frate la masa sa și poate împărțasi mângâierea și bucuria, ce o simte. Îi mai ură viață îndelungată, ca să-și pōtă implini fericit chemarea sfântă pentru binele bisericii sale și a poporului românesc.

Metropolitul Mețianu răspunde în termeni tot așa de călduroși, mulțumind indeosebi pentru dragostea, ce i-s'a arătat.

După amēdi au urmat mai multe vizite, pe cari le-a făcut înaltul oșpe împreună cu vicarul Pușcariu pe la d-nii canonic etc. Au vizitat și institutele de in-

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Două legende.

Brōsca țestōsă.

Sedea jidanul Lipitōre chiar în fruntea satului. Pe dinaintea căruciumei trecea de-a curmezișul prin sat drumul cel de țēră. Îi mergea bine jidanului, căci el era mare trăgău, și soția lui o sgârcită, căreia îi părea rău și pentru bucătura, ce o băga în gură.

Un bătrân cerșitor, flămēnd și slab de greul drumului, se abătū pe la ei. Jidanca era cu mâinile în aluat, frământa de pită. Jidanul mēșura rachiul pe la drumarii. Bietul om, ca cel fără de bani și fără curagiu, se trase lângă ușa și cu un glas slab se rugă de jidancă, ca să-i dea o bucăciă de pâne, că nu mănecase de o di și jumătate.

— Ați n'am, dișe Jidanca, căci veți-mē, că s cu mâinile în aluat, dēr

vină după-ce voiți scōte din cuptor, că rusnoiuil ți-l'oiū da ție.

Când se scōtă pânile din cuptor, rusnoiuil crescuse cât o rotilă de telēgă. Jidanca se miră, și în urmă își făcū judecata, și nu-l dea cerșitorului. Vrēnd să se folosescă de-o apucătură, se puse în patru mână în mijlocul casei, și puse înainte țestul, în care cocea mālăiu pentru servitōre, se brobodī pe cap cu cārpe și dete poruncă servitōrei, ca să dișă cerșitorului, că nu-i acasă, și de-ar întreba-o pe ea, că ce e? să dișă, că e brōscă.

Bătrânul servitor cu mare smereniă intră, ca să-și capete rusnoiuil promis, dēr mare îi fū supărarea, când servitōrea îi spuse, că nu îl pōte da, de vreme ce jupânēsa gāz-dăriță nu este acasă.

— Dēr în mijlocul casei ce miraz aveți? întrebă el, cunoscēnd căț banī plătesce jidanca.

— O brōscă! răspunde servitōrea

— Brōscă să fiă, dișe bătrânul,

care era chiar Dumneșeu sfântul, — și ce are pe spate, pe spate să pōte de ați pururea!

Din acel ceas Jidanca rămase brōscă cu țest și, de e drept, din data aceea Jidancele de câte-ori coc pâne cel dintăiu lucru al lor e, ca să rupă o mână de aluat și să-l arunce în cuptor când focul arde mai tare, ca să se rescumpere bagsēmă de sub păcatul și pedēpsa jidancei de odinōră.

Isvorul din Hintura.

Spre partea de cătră rēsărit a comunei Chiuag, la pōla unei coliniore, este o păduriță. În pădurița această se află un isvorăș săpat în pētră, din care duc apă de beut o mare parte a sățenilor, căci în fântănilor din sat apa e bună numai de cotilit.*

Isvorului îi diș: „Isvorul din Hintura“.

* Apă de fier și de spălat.

Va fi avēnd și acest isvorăș legenda lui, gāndeam în mine, și după multe întrebări abia acum am ajuns la cunoșcerea aceleia:

Ci-că Satan zidise cea dintăiu casă în Chiuag, adică el puse fundament satului, și era fālos „Ucigă-l crucea“, că va ave și el un sat, prin ce gāndea că o să facă ciudă lui Dumneșeu sfântul, care din toate locurile, unde până acleia ar fi voit să-și facă sat, l'a alungat ca pe un netrēbuit.

Dumneșeu îi dăte bună pace, și când ni-ce tālhari se ascuseră dinaintea judecării în acest loc necunoscut și greu de străbătut, ca nu cumva aceștia pentru tot-deuna să cadă în ghiarele și puterea satanei, Dumneșeu sfântul îi dișe: stăi în loc și-mi spune, cum tu fără învoirea mea ai pus temelia satului aceștia? Nu ți-a fost destul pedēpsa, ce ți-am croit-o pentru trufia ta? Mai trebue-ți și alta?

— Dōmne — răspunde smerit și fățarnic Satana — nici de atâta

veșământ, față cu cari au arătat mult interes, și adecă internatul de studenți, seminarul teologic, școala de fete etc.

În dimineața următoare, metropolitul dimpreună cu vicarul Pușcariu s'a reîntors cu trenul accelerat la Sibiu, fiind petrecuți până la gară de către d-l preposit Melodovan, d-l canonic Dr. V. Hossu, d-l secretar metrop. Dr. I. Marcu, profes. de musică Iacob Mureșianu etc.

Din Bucovina.

La revista numărului nostru de azi vorbim despre intrigele, ce inimicii neamului românesc din Bucovina, le pun la cale în contra partidului național român. Acțiunea această dușmană e îndreptată în contra fraților noștri bucovineni în formă de memorandum al majorității dietale, care se va publica zilele acestea. El, cum am spus și la alt loc, e fabricat cu scop de a rehabilita pe presidentul țării br. Bourguignon prin înegrirea poporului român, și va fi supus dieței spre votare. „Patria“ din Cernăuți, vorbind despre această acțiune rușinosă, dice între altele:

„Decă n'er fi atât de tristă situația, ar trebui să izbucnesc în hohote de ris. Dér facă „representanții poporului“ din majoritatea dietală ce vor vré, pentru noi rezultă numai o maximă: Fidele tradițiunilor strămoșilor noștri, cari prin luptă cinstită și energică și-au conservat naționalitatea lor prin secolii de-a-rëndul, avem se luptăm și noi solidar umăr la umăr, pentru redobândirea drepturilor noastre. Decă preoții noștri vor sta la culmea chemării lor, decă deputații noștri, aflători actualmente la Viena, și-or împlini cu scumpătate mandatul lor, și decă poporul nostru va da ascultare conducătorilor săi, victoria va fi pe partea noastră. Decă înainte cu Dumnezeu!“

Organul poporal al fraților noștri bucovineni „Deșteptarea“ din Cernăuți, vorbind despre situația Românilor, scrie următoarele:

Dușmanii noștri caută toate chipurile, ca să ne cutopească cu desevirșire. Ei se osteneșcă una și una, să ne țină în întunecul și umbra morții. În fruntea noastră ne pun numai omenii de aceea, cari le făgăduesc să țină cu dărușii și să lucre împotriva noastră. Când vin alegerile pentru sfatul țării, toate baionetele gendarmeresci se ridică, ca să ne ajungă la cârmă deputații cu tragere de inimă pentru noi Români, ci nise unelte, cari sunt gata să înfigă cuțitul în noi. Pe cei mai slabi de ânger, dintre ai noștri, străinii îi cumpără, dându-le măriș, ba și moșii de ale fondului în năimeală, numai și numai ca să ne cărnescă, ci să mērgă mână în mână cu ei...

Da-vom noi cu crucea peste aceia din mijlocul nostru, cari nu se rușineză a trage la carul străinilor; cerul și pământul va plânge de mila vândătorilor, și tălpile iadului se vor cutremura, când se va deslănțui peste ei urgia nemului. Vine ziua, când vom cere socotă amăruntă dela toate căpeteniile noastre și dela toți conducătorii noștri; atunci nu vom cruța pe nimeni, ca să curățim părțile cele bolnave și veninoase din trupul nației noastre. Va fi dureros acest lucru, dér oând scii, că numai așa poți scăpa de primejdia morții, ce ni-o proceșcă străinii, atunci n'ai ce face. Ori, ori.

În fața primejdiei atât de amenințată, cerem dela cârmăcii noștri cu tărie, să nu se codēșcă a-se pune în fruntea noastră, în fruntea poporului, căci ora a unspredeceea a sunat și ei nu s'au apucat încă de fapte.

Noi voim să avem mai întâiu de toate o biserică nesubjugată, căci ne-am săturat acuma să suferim în fruntea bisericii noastre pe cel ce slujesc străinilor și rēnvoitorilor noștri. Biserica are dreptul să-și alēgă singură pe proistosul ei. Acest drept i-se cuvine bisericii din vechime și el trebuie să rămână neatins în veș. Astăzi străinii ne pun metropolit pe cine ei doresc, în consistor ne viră pe cine ei voesc, profesorii de teologie numesc pe cari ei voesc, preoții pe la sașe ne trimit pe cei ce lor le plac; averea noastră bisericăscă o chivernisesc cum lor le place, ér noi am rămas ca nise cerșitorii neputincioși, cari cerșim dela străini averea noastră proprie, avere udată și scaldată în sângele și sudorea strămoșilor noștri.

Și pe lângă toate acestea, străinul își bate joc de noi și-și bate joc și de simțimintele noastre cele mai sfinte.

Până când ore să suferim noi aceste toate? Până când va ține ore răbdarea noastră? Până când vom cerși noi drepturile noastre cele sfinte? Nu milă, ci dreptate vom cere de acuma, vom cere și vom lupta pentru drepturile noastre, ce ni-s'au luat.

Voi, conducătorii ai poporului! Cât veți mai chibzui, până vă veți apuca de fapte? Până când să așteptăm noi glasul vostru de comandă? Deputați români și preoți! Nu întârziți cu ceea-ce aveți în gând a începe. Noi poporeni vom curge ca ploia la adunarea cea mare, ce-o plănuim de-atăta vreme. Să arătăm odată străinului, că prea s'a înșelat, când i-s'a părut, că tragem de mörte.

Intr'aceea s'a pus la cale o strașnică gonă în contra bravei preoțimii române din Bucovina, care a protestat față de vorbirea dela 18 August a presidentului Bourguignon. Preoții din decanatele Rădăuți și Vicovi au fost citați pe ziua de Miercuri la căpitanatul din Cernăuți,

spre a-se lua cu ei protocol. De asemenea au fost citați pe ziua de 3 Oct. preoții din districtul Humorului în afacerea protestului în contra discursului dela 18 August.

E de sine înțeles, că în astfel de împrejurări amărăciunea și nemulțămirea în sinul Românilor bucovineni e foarte mare.

Școalele ungurești și sentimentul național.

Câmpul-Pânii, Sept. 1899.

Sunt o sută și o mie grijile, pe cari le au părinții români pentru creșterea fiilor lor. Mai ales grele sunt grijile Românilor, care e silit de împrejurări să-și creșcă copilul în școli maghiare de aceea, din cari profesorii, puțin chiamați a fi „educatori“ adevărați, au făcut cuib de șovinism și fabrică de ură față cu tot ce nu-i unguresc.

În aceste casuri rămâne în sarcina părinților de a îngriji, ca cu tact deosebit să țină tréz în sufletul fiului lor căzut pe mâinile unor atari maghiarisatori focul cel curat și sfânt al iubirii de limbă și religione, căci altfel lucrul slab pöte să ese din fiul lor.

Nu va fi pöte peste tot locul așa. Gimnasiul evanghelic reformat din Orăștia însă, cu colegiul său „Kun“, ni-se pare atât de infectat de șovinism, încât nu mai soiu ce să dice de el. În gimnasiul acesta, tinerii români dau un contingent foarte însemnat. Dér decă urmăresc mai de-apröpe tratarea, la care sunt supuși, te prinde într'adevăr mila față de bieții tineri, și scărba față de cei-ce atât de mult îi oropsesc și umilesc.

Tinerilor români le e aspru oprit a mai vorbi în limba mamei lor, și încă nu numai între păreții școlei, dér chiar și afară din școlă; nici pe stradă, nici când merg, ori vin dela biserică, nu li-sz permite a vorbi în limba maternă.

„Ți este mai mare mila de ei, când îi veți eșind din bisericile române, în șiruri frumöse și numai ei de ei, dér vorbind tot — unguresce! De-i întrebi, de ce nu vorbesc măcar la biserică și mergënd dela biserică spre acasă în limba mamei lor, îți răspund, că asta le e aspru oprit.“

O asemenea școlă s'ar puté numi mai corect o fabrică de maghiarisare, decât școlă de educațiune. Aci se pare, că răspândirea de cunoștințe e lucru de-a doua linie, și lucrul de căpeteniă e stingerea sentimentelor naționale în tinerii nemaghiari, deșteptarea unor simțiminte unguresci în ei.

La gimnasiul acesta reformat din Orăștia s'au dat și se dau casuri, că elevi minoreni au fost amăgiți să trecă dela credința părinților lor români la confesiunea re-

formată ungurescă, pentru a primi întreținere gratuită, și un atare tiner, R., al unui cismar din H-ra, a absolvat aci așa, apoi a cerut stipendiu dela reformați să urmeze la universitate, dér nu a primit, deși a absolvat cu emit. și caritate putea primi ajutor din fundațiunile no. tre confesionale. Azi umblă lela!

Etă dér, că la acest gimnasiu unguresc, pe lângă un șovinism cras, se cultivă și un proselitism primejdios!

De aceea am dis, că în astfel de casuri, când părinții români se vđ siliți a-și trimite fi la asemenea școle conduse de omeni ai patimelor naționale și confesionale: în astfel de casuri intră în joc vatra părintescă, casa părintescă, familia, și e datoră ei, ca să supravegheze asupra sufletului bun al fiului său, seu fiilor săi, și să-i ferescă de prăpastia pierdării, spre care sunt împinși din partea profesorilor șovinisti.

Un părinte bun, o mamă deșteptă și credincioasă, va sci totdeuna indului atât de mult sufletul fiului său pentru iubirea de limba și de credința străbună, încât toate străduințele condamnabile ale școlei dușmane, de a-l seduce și înstrăina de neamul și legea strămoșescă, vor rămână zădarnice.

Fiind-că sciu, că nu numai gimnasiul din Orăștia e așa, ci mai sunt și alte școle unguresci de felul lui, trăbuie mi-se pare de interes general, și de aceea doresc să atrag prin acesta luarea aminte a părinților asupra sufletului fiilor lor, pe cari sörtea i-a silit să studieze la școle unguresci.

Spic.

Döma Maria D. Manole născută R. Pascu, dimpreună cu fiul Diamandi și fiicele Maria Dr. Baiulescu și Elvira St. Hg. Theodorachy, precum și familiile Dușoiu, Christea, Panfilie, Cioran, Pascu, Baiulescu, Hg. Theodorachy, au durerea a vă face cunoscută perderea prea iubitului lor soț, tată, frate, sooru și cumnat

Diamandi I. Manole

Încetat din viață în 25 Sept. (7 Oct.) 1899 la 10 ore a. m. în etate de 66 ani.

Rămășițele pămăntesci ale mult regretatului defunct se vor conduce spre eterna odihnă Lună în 27 Sept. (9 Oct.) 1899 la 3 ore p. m. din locuința proprie, Bulevardul Rudolf No. 14, în cimiterul gr. or. din Gröver.

Brașov, 25 Septembrie (7 Octomvrie) 1899.

bine să nu mă bucur pe pământ, ca să am unde să odihnesc măcar un ceas într'o viață omenescă?

— Nu! răspuse Dumnezeu.

— Döme! dise éráși Satana — numai asta îndurare ț-i-o arată față de mine, ca 'n acest loc ascuns din fața lumii, între aceste hancuri, să-mi pot face un sat, care să sciu, că e al meu, și eu voiu crede, că ești îndurător.

— Fiă, răspuse în cele din urmă Dumnezeu, dér numai sub un legământ.

— Sub care? întrebă Satana voios, că și el va avé un sat.

— Să facem amândoi câte-un lucru, al căruia va fi mai bun și mai folositor, al aceluia să fiă satul și ömenii.

— Bine, dise dracul, creșënd, că el o să facă un lucru mai bun ca Dumnezeu.

*

Amândoi se apucară de lucru, și cum se apucară, îl și sfirșiră. Sa-

tan zidi în vârful unei coline un castel gröznic din stani de petró, și prin asta a voit să-și arate atöputernicia asupra lui Dumnezeu sfântul, ér Dumnezeu, la pöla colinei scobi într'o petró un isvoraș, ca sătenii și păstorii să aibă din ce să-și stēmpere setea.

Satan, când vedu lucrul lui Dumnezeu, începü să ridă și cu un fel de batjocură îl întrebă, decă n'a sciut isprăvi lucru mai mare ca acesta?

— Cel dintăiu, care va călători pe aici, să judece, care dintre doi am făcut lucru mai bun! dise Dumnezeu.

— Fiă, mă învoiesc, răspuse Satana, și așteptară, sosirea cutărui călător.

*

Un bătrân drumar rătăcise prin acele locuri și de obosit, cum se afla, era p'aci să se prăpădescă de sete, de cămva n'a fi dat de isvorul, ce-l făcuse Dumnezeu. Döme! fii lăudat și preamărit, — dise călătorul după ce beu din apă. — că ceva mai

bun și mai folositor ca acest isvor în aceste locuri nu pöte să fiă.

Aușiși? întebă Dumnezeu pe Satana.

— Am aușit! răspuse Satana mărios și, cum crisi din dinți, castelul se surpă, și cu el și o parte a colinei, ér petró intră prin pământ. De atunci, deși hotarul e din pământ negru și roditor, ér drumurile din cauza malei și a noroiului cel gröznic de abia pot fi umblate, în adēncul pământului însă se află stani întregi de petró, ér isvorul dela surpătura colinei se numesc „isvorul din Hintura.“

Chiug, 27 Sept n. 1899.

Antoniu Popp.

Poesii populare.

De când badea mi-s'a dus
Ceață 'n curte ni-s'a pus,
Și pe pomii din grădină
Și la mine la inimă,

*) Înăitură, surpătura.

Dér când badea s'a 'nturnat
Ceața ér s'a ridicat.

*

Mă duceam în tērgul mare,
Mă 'ntelneam cu doru 'n cale,
El mă prinde-a mă 'ntreba:
Nu mi-i dor de cineva?
Eu i-am spus dorului dor,
Că mi-i dor de-un bădișor,
Si mi-i dor de bădița
Care nu-l mai pot uita,
Până 'n pământ m'a băga.

*

Te-am iubit, badee, iubit;
Te-am iubit de vre-o doi ani
N'am sciut ce minte ai,
Ér acum de-o săptămână
Ved că firea nu ț-i bună;
Firea ta-i copilărescă,
Cine se te mai iubescă?
Firea ta-i ca la copii
De nici o glumă nu soi,
Nici de glumă, nici de ris,
Și ești ca ferul de strins.

Frăua, 1899.

N. Mănică,
invēt.

SCIRILE DILEL.

— 24 Septembrie v.

Congregația dela Făgăraș. Atragem încă o dată atențiunea membrilor și mării interesate asupra importanței congregației așezate la Făgăraș, ce se va ține în 12 Octombrie st. n., (er nu în 15, cum din erore s'a tipărit în o parte a articolului, ce l'am publicat în cestiunea acasta în numărul de Dumineca trecută). Seim, că la ordinea zilei vor fi cestiuni de mare interes, cari reclamă prezența membrilor români în număr cât mai complet.

Un dar frumos în amintirea mult regretatei dōmne Ioana Bădilă. D-na Ioana Moldovan născ. Farcaș, și d-l Ioan Bădilă jude regesc în Sibiu, au făcut un dar frumos școlilor medii gr. or. române din Brașov, intru memoria repositatei dōmne Ioana Bădilă și a d-lui consilier aulic Demetriu Moldovan. Darul acesta constă din o frumoasă colecțiune de stufe de aur, argint și plumb, de bani și monede de aur, argint, cositor și aramă din diferite timpuri. Colecția reprezintă o valōre de mai multe sute florini și s'a încorporat colecțiunii mijloacelor de învățământ a școlilor noastre. — Direcțiunea școlilor își exprimă și pe acasta cale cele mai vii mulțămite nobililor donatori.

Corōne eterne. In urma însemnatei pierderi, ce a suferit biserica română gr. or. din Cetatea Brașovului, prin decedarea D-lui Diamandi I. Manole membru al Comitetului parochial și Vice președinte al Eforiei școlare, s'a depus în semn de recunoștință din partea comitetului comitetului parochial 15 fl. drept corōnă eternă pe sicriul decedatului.

De asemenea a depus familia B. Baulescu în semn de neuitată memoriă 10 fl. drept corōnă eternă pe sicriul iubitelui lor cuseru Diamandi I. Manole la fundațiunea iubitelor repositate, pentru ajutorarea școlilor români s'eract.

Mai departe s'a trimis 10 florini și din partea D-lui Ioan Săbădeanu comerciant, drept corōnă eternă pe sicriul mult regretatului și bine meritatului bărbat și bun amic Diamandi I. Manole la fundațiunea iubitelor repositate, spre ajutorarea școlilor români s'eract. — Brașov 25 Sept. 1899. *Comitetul parochial român gr. or. din Cetatea-Brașovului.*

Daruri pentru societatea „Petru Maior“. Primim pentru publicare următoarele rânduri: Subscriții, în numele societății de lectură „Petru Maior“, venim și pe acasta cale a aduce Magnificenței Sale d-nei Văd. *Constanța de Dunca Schiau* cele mai profunde și căldurose mulțămite pentru marimosul dar făcut societății noastre, și anume: 1) 85 opuri de 113 volume, cari la oaltă formeză „Mica bibliotecă juridică Antoniu Schiau“. 2) 25 opuri de conținut diferit și 3) un mobilier în valōre de 242 fl. Rugându-o să ne păstreze și pe mai departe același interes, o asigurăm din partea-ne de stima, venerațiunea și recunoștința noastră. Pentru comitet: Ioan Fruma, preș. ad hoc, Mihail Navrea secr. subs.

Cambii noue. Seim, că dela 1 Octombrie st. n. au eșit din folosință cambiile vechi, introducându-se în locul lor cambii noue, ale căror timbre sunt socotite în corōne și nu în florini. Cei ce au avut și mai au încă cambii vechi, provădute cu timbre socotite în florini, le pot schimba până în 31 Decembrie st. n. 1899 la traficele r. u. de tutun.

Constituire. Ni-se scrie: Societatea de lectură a elevilor institutului preparandial din Blăși, intrunindu-se în ședința ținută la 26 Septembrie 1899 sub conducerea M. O. d-n Ioan F. Negruțiu, și-a ales și constituit comitetul pe an școl. 1899—1900 în următorul mod: Președinte: Ilarian Dulău; redactor: Ioan Pescar; bibliotecar: Patricie Pallade; notar: Aurelian Dorgo, arhivar: Valeriu Tufescu, toți elevi în cursul III., cassar: Ioan Boer curs. II., er membri în comisiunea criticătoare: Ambrosiu Nistor, Dum. Gafton, I. Runc, elevi curs.

III, Em. Seiche, Mitrofan Cosgarea elevi curs II, I. Barna curs I.

Cassa cercuală pentru ajutorul muncitorilor în cas de hōlă face cunoscut prin direcțiunea sa, că deore-ce se întâmplă fōrte des, că muncitorii nu-și plătesc cotizațiunile (taxele) de membri la fondul societății, s'a luat pe viitor măsura, de a obliga pe restanțieri a plăti 5% după suma taxelor întârziate. Noua măsură s'a introdus cu 1 Octombrie a. c. pentru toți aceia, cari în decurs de o lună nu și au plătit taxele.

Pregătiri pentru calcularea cu corōne. Este cunoscut, că cu 1 Ianuarie 1900 va fi obligătoare numai calcularea cu corōne. Tōte ministeriile din Peșta, au dat ordine subalternilor din resortul lor, ca în orice fel de calculare, în rapōrte, și în cărți, condice etc., se indice valōrea cutărui obiect în corōne și fileri, în locul florinilor și crucerilor de până acum. Pe tōte tipăriturile se va pune dela începutul anului viitor k și f în loc de frt. și kr.

Recolta în Rusia. Raporturile oficiale rusești asupra recoltei din anul acesta a cerealelor de toamnă în Rusia, arată, că în multe localități și pe mari suprafețe recoltele amintite au fost în destul de mulțămitoare. Numai regiunile acelea unde sēmănăturile au suferit prea mult pe timpul primăverii din cauza secetei, recoltele au fost mai slabe. Așa sunt localitățile din Rusia sudică, cuprinzând guvernamentele Don, Astrachan și Saratow, unde sēmănăturile au suferit de secetă în luna lui Iunie. De asemenea în regiunea Nord-vestică, unde pe timpul primăverii a fost vreme rece și ploioasă, în general vătămătoare stărei sēmănăturilor, acolo erăși recoltele nu sunt mulțămitoare. Guvernamentul Orenburg din vestul Rusiei a avut o recoltă îmbucurătoare în cereale de toamnă, și în unele guvernamente de ale Vistulei, pe alocuri, în mica Rusă, aprōpe în tōte guvernamentele centrale, în guvernamentele Samara, Vjatka și Perm, și în unele districte învecinate, calitatea recoltei e mai bună decât mijlociă. S'au recoltat și cereale de primăvară, cu deosebire, că în guvernamentele centrale recolta nu trece de mijlocia normală, cum trece recolta cerealelor de toamnă; calitatea e pretutindeni bună afară de ținuturile cu recoltă slabă. În general recoltele sunt mai bune, ca în anul trecut. Resultatele treeratului sunt îmbucurătoare; bobul e plin și curat.

Concert. Musica orășenescă va concerta mâne, Duminecă s'era, la otel „Europa“. Va cânta între altela „Garofila“, putpuria mare național de Gh. A. Dinicu; fantasia „Salut a la Russii“ pentru flaut, eșecutat de flautistul de curând angajat, d-l Max Koch. Intrarea 30 cr.

Teatru de magiă. Deseră se va da în Reduță prima represntația a măestrului Baltazar Aloisiu, care timp de 15 ani a trăit în America, unde a învățat măestria sa misterioasă. Producțiunile lui au secerat pretutindeni succese mari. Atragem atențiunea amatorilor asupra anuțului, ce-l public în numărul de ađi, unde se arată cuprinsul programului, cu care va debuta artistul în magiă.

1. **Aplicarea multiplă.** Nu există mijloc mai bun, care se pōte aplica la diferite casuri, ca Molls Franzbrantwein care alină durerile, întărește nervii și muschi întrebunându-se ca adaos băi etc. O butelie 90 cr. se pōte procura d'linie prin poste dela farmacistul A. Moll liferantur curței din Viena Tuchlauben 9. În depourile din provincie se se cōră espresu preparatele lui Moll, provădute cu marca de contravenție și subscriere.

Schimbarea bibliotecilor ambulante dela Brașov.

Despărțământul I (Brașov) al Asociațiunei, după o pauză de două luni, cât timp au durat vacanțele de vară, și-a reinceput lucrările sale, ținând Marți după amēdi prima ședință, la care, ca de obicei, au participat toți membrii din comitet.

În acastă ședință s'au luat la locul prim mēsurile de a se face în timpul cel mai

scurt *schimbarea bibliotecilor ambulante* de pe teritoriul despărțământului.

După ce tōte bibliotecile dela sate vor fi aduse din partea agenturilor și predate în sēmă comitetului cercual din Brașov, și după ce se vor face reparaturile și întregirile eventuale, bibliotecile se vor schimba în ordinea următoare:

Biblioteca Nr. I^a, care a fost anul acesta în Herman, se va da în folosința Românilor din Ghimbav; *Biblioteca Nr. II^a* din Brașovul-vechiu se va da în folosința Românilor din Feldiōra; *Bibl. Nr. III^a* din Feldiōra se va trimite în Satulung; *Bibl. Nr. IV^a* din Brașov-Cetate va fi strămuta în Cristian; *Biblioteca Nr. V^a*, care actualmente se află în suburbiul Tocile, fiind-că n'a implinit anul dela inaugurarea sa, va rămâne și mai departe pe Tocile; *Bibl. Nr. VI^a* va trece în Brașovul-vechiu. Românilor din Măeruş li-se va da *Bibl. Nr. I^b*, celor din Herman *Bibl. Nr. II^b*.

Avēnd în vedere, că din mai multe comune s'au adresat comitetului rugări de a li-se face și lor parte din bibliotecă, ba unele din ele par a fi chiar impaciente de-a mai aștepta, comitetul a luat mēsurile de-a se înființa în timpul cel mai scurt *incă două biblioteci*. Celelalte vor urma pe rēnd, după cum se vor încassa și taxele și ajutoarele dela public, căci bibliotecile, — cari după numărul cetitorilor de prin comunele noastre nu pot fi mai mici de câte 80—100 cărți — costă mult, pe când mijlocele, ce comitetul le are la dispozițiune pentru acest scop, pe lângă tot sprijinul călduros al publicului, sunt relativ modeste. Sperăm însă, că bunul nostru popor și zeloșii membri ai agenturilor vor continua cu zel a aduna taxe și ajutoare, ca comitetul să pōtă provēde pe rēnd cu bibliotecă tōte comunele de pe teritoriul despărțământului. De asemenea sperăm, că bărbății noștri cu dare de mână și devotați amici ai culturii poporului vor continua în număr mai mare de-a da comitetului sprijinul necesar pentru a-și putē ajunge cu o oră mai curând scopul, a căruia realizare e dorită de poporăniunea întregă.

În ce privește permutarea bibliotecilor dintr'o comună în alta, acasta nu s'a putut face încă după sistemul și ordinea proiectată. Cu cât însă numărul bibliotecilor va crește, cu atât și permutarea se va face mai sistematic, așa că la urmă cetitorii de pretutindenea, cunoscēnd ordinea, vor putē sci înși-și înainte, care bibliotecă în ce an are să vină în comuna lor.

Mai aflăm, în fine, că în amintita ședință a comitetului s'a constatat prin d-l cassar, că și în decursul verei s'au încassat dela mai mulți inși taxe și daruri pentru bibliotecă. S'a luat apoi hotărîrea, ca prețarea novelor bibliotecă prin comune să se facă cu formalitatea cuvenită prin delegați trimiși din sinul comitetului cercual; în comuna Dērste să se înființeze în scurt timp o nouă agentură etc.

Concertul D-șōrei Hackmüller.

Puține zile după concertul celebrei celliste Leontina Gärtner, care ne face așa multă onōre în lumea mare prin succesele ei artistice, avurăm plăcerea a asista la concertul tinerei cântărețe, al D-șōrei *Selma Hackmüller*, asemenea o fiică a orașului nostru, care deși a debutat pentru prima oră 'n public, a fost salutată și îmbrățișată de publicul brașoven fōrte călduros, cu multă simpată și bunăvoință, cu același interes ce-l arată față cu tōte talentele, ce ies din sinul său. A și meritat tēnēra cântăreță acasta călduroasă primire, căci prin prestațiunile sale eminente a întrecut chiar așteptările puse în acest prim debut al său.

Domnișōra Selma Hackmüller, încă fōrte tinēră și mult simpatică posedo o voce de sopron de un timbru curat și fōrte plăcut, o voce mlădiōsă și clară, mai ales în tonurile înalte. A cântat cu sentiment și pătrundere, așa că deși se observa la ea ore-care timiditate, dat fiind-că cânta pentru prima oră pe o scenă publică, totuși impresiunea generală, ce-a făcut-o, a fost, că are un viitor frumos ca cântăreță.

Concertista ni-a oferit un program bogat și ales cântând atât arii din Opere, cât și alte diferite cântece clasice. Mult succes a dobândit cu cântecele de Mozart și mai ales cu „Cântecul de lēgău“, apoi cu cântecele de Schumann, ca „Marienwūrchen“ și „Soldatenbraut“ și în compoziția lui R. Lassel „Māchtentod“, în care s'a observat, că vocea tinerei concertiste înclină încat-va și spre cântarea dramatică.

Felicităm sincer pe d-sōra Hackmüller pentru rezultatul frumos, ce l'a dobândit prin debutul său de Mercuri s'era, dorind să-i servescă ca încurajare în cariera sa artistică, pe care suntem siguri că, înaintând cu același zel și cu aceeași stăruință ce a avut-o ca elevă a conservatorului de musică, va face în curând cele mai îmbucurătoare progrese.

Trebue să amintim și mult meritosul cōncurs, ce l'a dat d-l dirigent de musică R. Lassel, precum și musica orășenescă condusă de d-l A. Brander în acest concert. Musica orășenescă a cântat trei piese solo și la două piese a acompaniat pe cântăreță, er în celelalte piese acasta a fost acompaniată la pian de d-l Lassel cu probata-i dibăciă.

Mulțămită publică.

Profund mișcat de numeroșele condolețe primite cu ocazia încetării din viață a prea iubitei mele soții *Susana*, viu a esprima mulțămirile mele sincere tuturor prietenilor și cunoscūților, cari au binevoit a se asocia la marea mea durere.

Hafeg, 6 Octom. n. 1899.

Bucur Popovič.

Petrecerea din Ciachi-Gărbău.

— August, 1899.

Poporul român gr. cat. din Ciachi-Gărbău, la îndemnul preotului local și a zelosului și neobositului Ioan Șandor, încă în anul 1897 s'a apucat de edificarea unei biserici din material solid. Mijlocele fiind fōrte modeste, prin colecte și arangiarea de petreceri biserice și aprōpe de pus sub co-periș. În decurs de trei ani, în fia-care vară s'a arangiat câte-o petrecere în acest scop de cătră inteligența română din Ciachi-Gărbău și jur. Astfel și în anul acesta s'a arangiat în 30 Iulie st. n. Cu satisfacți și bucuriă constat, că inteligența din aceste părți scie apreția zelul și remunera ostenelele altora.

Dina mult dorită și așteptată sosi. Fiind timpul cam noros, peste și se părea, că interesul inteligenței noastre de astă-dată a dispărut, de-orece la ora fixată numai fōrte puțin oșpeți se vedeau a cirula pe stradă. Dēr eti, că de cătră s'era pavilionul cel cu mult gust și frumos decorat și arangiat, nu era în stare să cuprindă frumoșă cunună de inteligență venită din depărțări destul de mari. Și de astă-dată petrecerea s'a arangiat sub patronatul magnificei familii Victor Illyes, mare proprietar în Rece Cristur, care desvōltă un zel fōrte mare față de de acasta causă. D-na Silvia Illyes la sosire a fost întâmpinată de președintele petrecerei, care i-a oferit un buchet de flori.

Petrecerea se începū cu „Ardelēna“. Dintre jocurile da colōnă, „Cadrilul“ a fost dansat de 80, er „Romana“ de 50 pārechii. Entusiasmul era la culme; se părea, că nu vor să se mai sature de dans, căci abia cătră 5 ore dimiņeta pārsiră petrecerea cu părere de rēu, ducēnd însă fie-care suvenir plăcute.

Costumul național a fost reprezentat prin d-șōrele Aurelia Roșca din Săn-Petru, Valeria Mănășturean din C. Cristur, Veronica Pinteia din Trestia. Sē mai fi avut doi ochi, sē le admiri cât de drăgălașe erau, dēr prin acasta nu voese a țice, că celelalte d-șōre nu mi-ar fi atras atențiunea și că dōr nu le priviam cu drag și plăcere; din contră, tresăltam de bucuriă și mândria națională se potența în mine, vedēnd ce flori gingașe și drăgălașe cresc prin grădinele noastre.

Dintre drăgălașele și amabilele domnișoare am putut însemna pe următoarele: Elisabeta Bohățel din Gălpaia, Victoria Mureșan din Jibău, Amalia Bud din Hășmaș, Iuliana Mezei din Deș, Leontina Cherebeț din Căteșu, Eugenia și Iuliana Cherebeț din S. Odorheiu, Aurelia Pop din Zalha, Aurelia Roșca din S. Petru, Valeria Mănăsturean din C. Cristur, Veronica Pintea din Trestia, Helena Nagy din Deș, Otilia Caba din Chendru, David din Bezded, Mureșan din Baica, Silvia Marincaș din Nireș, Silvia Drăgan, Cornelia Șandor, Emma Halasz, Erzsi Szervaczus, Anica Kőmives din Cs.-Gorbon, Coste din Tihău, Măriora și Ana Boroș din Bezded, Erzsi Turman din Cristolțul-mare, Ana Groza din Fizeș, Pop din R. Cristur, și altele foarte multe, pe cari însă le rog să scuse, căci mi-a fost imposibil să le însemn pe toate.

Dintre Dóme: Amabila Silvia Illyes din R. Cristur, Maria Bohățel din Gălpaia, Aurelia Hătegan din Dergea, Dr. Pataky, Sestraș din Cernuc, Marga din Zalha, Deac din R. Cristur, Pop din Ilénda-mare, Vajda din Gherla, Boroș din Bezded, Turman din Cristolțul mare, Elisabeta Mezei din Deș, Cherebeț din Căteșu, Bran din Seplac, Pop din Buduș, Ludovica Mezei din Surduc, Nyisztrenszy din Bezded, Pop din Zalha, Balint din Șimișna, Roșca din S. Petru, Baranyai din R. Cristur, Veronica Mureșan din Jibău, Ilena Markovics, Roza Butka, Irma Vallya, Nina Szervaczus, Dobray din Cs. Gorbon, Veronica Pop din M. Săn-Georgiu, Dr. Bihari din Cs. Gorbó, Varga din Poptelek etc.

Pe cât de frumos a fost succesul moral, nu mai puțin multămitor a fost cel material. Cu totul au încurs 240 fl. 20 cr., din cari substrăgându-se spesele de 86 fl. 99 cr. a rămas un venit curat de 153 fl. 21 cr., cari s'au predat destinațiunii.

Oferte și suprasolviri au încurs dela următorii Domni și Dóme: Victor Illyes din R. Cristur 48 fl., David Părăscan preot în Bred 1 fl., Turca Tivadar din Cs. Gorbou 2 fl., Dr. Kornéli Dénes medic în Surduc 2 fl., Krisztián Sándor din Cs. Gorbou 2 fl., Beldi János not. cerc. 1 fl., Dr. Pataky Albert medic în Cernuc 2 fl., Ioan Pop propr. în Domnin 5 fl., Dr. Demetriu Suciu avocat dir. esec. al „Sălăgenei“ din Jibău 5 fl., Vasile Pop protop. în Cristolțul 2 fl., Gavril Cherebeț protop. în S. Odorheiu 50 cr., Aug. Dregan din Créca 50 cr., Al. Pop prot. în Buduș 1 fl., Aurel Mezei not. cerc. în Surduc 1 fl., Gerasim Dobocan s. not. în Créca 50 cr., Száva A. s. not. în Cs. Gorbou 50 cr., Wolf L. comisar în Cs. Gorbou 50 cr., Ioan Pop not. cerc. în Zalha 3 fl., Al. Balint not. cerc. în Șimișna 1 fl., Paul Roșca prot. în S. Petru 1 fl., Andrei Domșa preot în Rachiș 1 fl., I. Nossa preot în Trestia 50 cr., Gavril Popoviciu preot în Briglez 1 fl., Gavril Russu resp. în Cs. Gorbou 1 fl., Fulep Z. din C.-Gorbou 1 fl., Dr. Sim. Tamaș adv. 4 fl., N. Mureșan preot în Baica 20 cr., Rácz P. comerc. în C.-Gorbou 50 cr., Szász D. serg. în C.-Gorbou 50 cr., Maria Bohățel propr. în Gălpaia 1 fl., Vas. Mureșan cassar în Jibou 1 fl., Butka L. cancel. în C.-Gorbou 1 fl., Vas. Pop prot. în M. S. Georgiu 1 fl., S. Petrice preot în Șimișna 1 fl., Paul Dențescu din Tergu-Jiului 2 fl., Dr. Bihari medic cerc. în C.-Gorbou 1 fl., Victor Varga preot în Poptelek 1 fl., Șc. Pop preot în Fildul de jos 50 cr., Aurel Vescan din C.-Gorbou 50 cr.

Tuturor marinimoșilor contributori și membrilor din comitetul arangiator le exprimăm multămitale cele mai sincere pentru sprijinul dat, și cu deosebire se exprimă multămită și recunoștință generoșei familii Victor Illyes, care nu numai moralmente, ci și materialmente sprijinesc scopul urmărit.

La revedere în viitor!

Un membru din comitet.

Transwaalul.

Transwaalul, precum scim, se numește republica din interiorul Africei și al cărei pacific popor Englesii vor să se încuere pentru a pune mâna pe acest petic de pământ.

Republica Transwaalului are o întindere de 296,000 km. Pământul acesta formeză mai multe platouri, din cari unele ajung la înălțime de 2000 metri. Solul 'i este foarte fertil și e udat de mai multe cursuri de ape în toate direcțiunile. Pretutindenți se află aici câmpii cu pășuni imbelșugate. Se află și mult vinat și ci-reșii de boi, turme de oi, capre etc. Casele sunt destul de rare și primitive; casele Burilor au acoperișe de trestii, ale Kafferilor însă sunt niște simple bordeie.

Districtul Lydenburg produce mult grâu; districtul Magalisburg produce plante tropicale, trestia de zahar, cafea, portocale, tutun ș. a. Se găsesc însă în Transwaal și bogății minerale, ca aramă, fer, plumb, cărbune de pământ etc. Acum câțiva ani s'au găsit mine de diamant, și o mulțime de exploratori au dat năvală asupra lor. Der faima acestor mine a încetat repede, când s'au aflat în districtul Lydenburg bogate mine de aur. O mare pierdere pentru țera acésta este în-șe, că ea n'are riuri pe care se potă pluti corăbii, așa că o mulțime de bogății ale ei se pierd, ori nu sunt espioatate.

Clima Transwaalului séménă cu a Europei de miadă-și. Aerul e curat și lipsit de umezélă. Vara e mai mult ploioasă, ér iérna uscată, fără frig însă. Numai nopțile sunt mai reci.

Poporul Burilor trăește mult și se sporește repede, dovadă, că clima e sănătoasă. Poporațiunea albă se socotese a fi de 100,000—200,000 suflete; poporațiunea neagră e cam de 250,000. Burii sunt de origine olandeză.

Guvernul Transwaalului e republican. Adunarea reprezentativă a țerii se compune din 30 membri aleși la câte 2 ani, adunându-se odată pe an. Adunarea se numește „Volksraad“.

Republica nu are armată permanentă. Toți cetățenii trebuie să plece la răboiul, decât cere lipsa. Țera e împărțită în atâtea districte, câte bisericii sunt, și fiă-care district e administrat de un magistrat. Acesta judecă în fiă-care și a săptămânei, afară de Sâmbăta.

Transwaalul e situat, cum am dis, în interiorul Africei. Lanțul de munți Drakenberg îl desparte la vest de colonia engleză Natal și de triburile Kafferilor Zuluși. La miadă-și are ca graniță riul Vaal-Birer. La miadă-nopțe și la răsărit riul Limpopo formeză granița. ce îl desparte de triburile puternice ale Mosilikatze-Sechmo, Sichei și Malma. Burii rënd pe rënd au cucerit teritoriul dela o parte a acestor triburi, și când ei au luat în stăpânire țera, și-au rezervat drepturi de întindere asupra tuturor teritoriilor din acele părți.

Burii sunt un popor voinic, muncitor, păstrător, devotați limbei și independenței țerii lor până la mórte. Acésta se va dovedi, decât răboiul ce amenință să izbucnescă între ei și Englesii, va fi sfirșit.

Legionarii dela 1848—9.

(Urmare și fine).

Fodor Vasile, tribun în pref. lui Balint, a escelat în mai multe lupte, precum la Rimeții-Ponorului, la Tarcău etc., † la 10 Aprilie 1865 la Halmagiu.

Fodorean Ioan, paroch în Cărpiniș, a escelat în lupta cu Kemény.

Frâncu Amos, tribun, a escelat în luptele dela Valea-Dosului și Gura-Ampoitei, † 1891.

Gavril D., centurion în pref. lui Iancu, a luat parte la luptele de pe Somoș (Mărișel).

German, tribun în pref. lui Axentie.

Gomboș Ioan, paroch, tribun în pref. lui Iancu, a escelat în lupta cu Kemény, a apérat strimțórea dela Găina.

Grigorescu Antonie, viceprefect în prefectura lui Nic. Solomon, a luat parte la o expediția în Zarand contra insurgenților.

Groza Istrate, tribun.

Groza Simeon din Rovine, preot, viceprefect în pref. lui Buteanu, a escelat în luptele cu Hatvani și Kemény, la Abrud.

Hidvegi, tribun în pref. lui Solomon.

Hođrea Bucur, decurion în prefectura Sibiiului.

Hulea Ioan din Henig, paroch în Cisteiu, tribun în pref. lui Axentie.

Iacob, centurion în pref. lui Iancu, a escelat în luptele cu Kemény la Abrud, † la Alba-Iulia în 1849.

Iambor, fost soldat în armată, decurion primar al lui Iancu, a escelat la Cernița, la venirea lui Hatvani, în 1849.

Iancu Avram, prefectul legiunei Auarie gemine; cartierul general îl avea în Cămpeni, † la 10 Sept. 1872 în Baia-de-Criș.

Iancu, decurion primar în pref. lui Iancu, a escelat în lupta cu Hatvani.

Ispas, albăcean, a escelat în lupta dintre Rogoșel și Vișag, în 1849.

Iulian Todor, centurion în pref. lui Axentie, a escelat la atacul de despresurare a Alba-Iuliei.

Jurca Todor, din Roșia, gardist (vânător) al lui Iancu, a escelat în lupta cu Kemény.

Lăscudean Florian, din Cucerdea, viceprefect în prefectura Câmpiei, rânit de mórte la Alba-Iulia și răposat acolo, în 1849.*

Măcelar Ilie, tribun la Mercurea.

Maier Ioan, tribun și apoi viceprefect în pref. lui Axentie, jócă rol la Zlatna și conduce o cétă de 85 de legionari români în cetatea Alba-Iuliei.

Maiiorescu Adam, alias Trifu, decurion în pref. lui Axentie.

Mateiu George, centurion în pref. lui Iancu, a raportat o victoriă la Jurcuța, în 6 Aprilie 1848.

Micaș Florian, prefect în Câmpia, (în 1848 a stat 5 luni în închisóre în Oșorheiu), † în 16 Martie 1876.

Moga Iosif, tribun la Ofenbaia, a luat parte la expediția dela Huedin, în Coc.

Moldovan N., tribun, cădüt în lupta cu Kemény la Abrud.

Moldovan Vasile prefect pe Mureș și Tërnavă-mică, legiunea III., † 1 Ian. 1895 în Boziaș.

Molnar alias Morar, tribun, împușcat de Hatvani în Abrud, în Maiu 1894.

Morar Samoilă, centurion în pref. lui Iancu.

Muncaciu Grigorie, decurion în pref. lui Balint, a escelat la Bedeleu și Valea-Poieni.

Muntean Iulian, tribun în pref. lui Axentie.

Muntean Vasile, tribun în pref. lui Axentie.

Muntean Ioan, paroch în Bedeleu, centurion.

Mureșan Grigorie, decurion primar în pref. lui Balint.

Mureșan Ioan, decurion în pref. lui Balint.

Mureșan Nicolae, vice-prefect, (în un timp făcea servicii între Zdrapți și Mihăileni, la Buteanu).

*) Lăscudean a fost rânit cu ocaziunea intrării în cetatea Alba-Iuliei prin cordonul rebelilor, a 85 de lănceri români, conduși de vicepref. Ioan Maier. Axentie descriind acésta retragere ȳice: „Florian Lăscudean fiind greu rânit de o sabiă vrășmașă. după trei zile de dureri cumplite a răposat acolo în cetate. Aci merită a se observa, că din cauză, că acest brav tinér a participat la armarea poporului, familia sa întrégă a fost exterminată de câtră rebeli“. (Raport, pag. 64).

Neagoe Ioan, centurion în pref. lui Axentie (Broșteni).

Negu I., centurion în pref. lui Axentie.

Nemeș Ioan, învățător în Abrud, spânzurat la rebelii la 1848 în Baia-de-Criș.

Nemeș Ioan, centurion în Roșia pe Secaș.

Nemeș Vasile, tribun în prefectura lui Balint.

Nicola, fiul parochului din Geoagiu, centurion, a escelat la Bedeleu.

Nicola Mateiu, tribun, jócă rol la Ponorul-Remeții (e în viață, avocat în Abrud).

Niculită Ioan, centurion în pref. lui Axentie.

Olteanu Iacob din Vaideiu (de pe Câmpie), tribun în pref. lui Moldovan, a escelat în lupta dela Fântânele.

Pinciu Ioan, din Rășinari, cancelist la tabla reg., vice-tribun în pref. Sibiiului.

Pop Ioan, tribun în pref. lui Axentie.

Pop Nic., tribun în pref. lui Axentie.

Pop Vasile, preot în Mesentea, tribun, prins și torturat în mod bestial de husarii unguresci, † 26 Dec. 1859.

Pop Vasile, fiul preotului din Nasna, teolog, spânzurat în 1848 la Mediașfalău.

Popa George, căpitan pens., administrator al districtului Blașițu, ia parte la un atac la Blașițu.

Popoviciu-Mărtianu Dionisiu (Grăch), prefect la Sebeșul-săses; mi târđiu director al biroului statistic din Bucuresc.

Popoviciu Alexe din Sântă-Măria, tribun în pref. lui Moldovan.

Popoviciu Dionisie, vice-tribun în pref. lui Iancu.

Popoviciu, căpitan de vânători în pref. lui Axentie.

Prodan Prob Simeon, preot, vice-prefect în pref. lui Iancu, cu cartierul general în Măgina; după revoluția a fost acusat cu aprinderea Aiudului și arestat, dér în urmă eliberat, † 1852 în Teiuș și înmormântat în A.-Iulia.

Rățiu Ioan, din Turda, tribun în pref. lui Balint, † 1833.

Rățiu Ioan, tribun în pref. lui Balint, actualul președinte al comitetului partidului național român.

Rățiu Partenie, vice-tribun în pref. lui Balint.

Repede Nicolae, paroch în Geoagiu, a dat ajutor însemnat tribunului Vasile Fodor la atacul de despresurare a Alba-Iuliei.

Roman, jurist, prins de insurgenți și omorit între Oșorheiu și S.-Georgiu, la 1848.

Roman George, vice-prefect.

Roșia Palaghia, țerană din Mărișel, mama centurionului Roșu, a condus femeile din Mărișel la un atac victorios din muntele Grohot, în 12 Martie 1849.

Roșu, centurion în pref. lui Iancu, comandantul Mărișelenilor în lupta din 12 Martie 1849.

Rusu Ioan, din Budiu, tribun.

Salca Simeon, tribun în prefect. lui Axentie.

Sângereanu Petru a escelat în lupta dela Gura-Ampoitei.

Sécărean Constantin, vice-prefect al pref. din Țera-Bârsei, a format un escadron de călăreți români din Săcele, Brașov și Țera-Bârsei.

Simonis (Simoniciu) Vasile, din Șarmașul-mare, tribun pe Câmpia, prins de comitele Kemény în Bărăi, unde mersese cu Baternai pentru organizarea tribunalului, și spânzurat la Clușițu (apropo de Somesfalău) în 3 (15) Oct. 1848.

Solomon Nicolae, prefect în comit. Hunedórei (Hățeg); după revoluțiune a emigrat în România, † în Bucuresc.

Spălmăcean Ioan, centurion în pref. lui Axentie.

Stan George, din Jurcuța, cădüt în lupta dela Jurcuța, în 6 Aprilie 1849.

Șerban, dela Căcova, vice-tribun în pref. lui Balint.

Șutuțu Dionisie, căpitanul gardei naționale din Abrud și Abrudsat, † 1897 în Turda.

Șutuțu Ioan, tribun în pref. lui Iancu, inventatorul tunurilor de lemn: † 1859 în Abrud.

Tămaș Iosif, din Săn-Marghita, tribun în pref. lui Moldovan.

Tămășescu, din Daia, tribun în pref. lui Axentie, căzut în un atac la Blăși, în 3 Februarie 1849.

Tănase Moise, tribun în Apolul-inf. **Telechi Aviron**, cangar la Căsbauriat, tribun în pref. lui Iancu.

Telechi Dionisiu, vice-tribun în pref. lui Balint.

Teslovan (Tacit) Ioan, vice-prefect în pref. lui Axentie.

Todoran Eliseu, teolog de Blăși, tribun în pref. lui Axentie, omorit de Aindeni între Băgău — S.-Craiu, în 25 Octomvre 1848.

Turcu Vasile, paroch în Cătina și propop al Palatcei, prefect în Câmpia, prefectura V., a fost spândurat în Cluși (aprope de Someșfalău) în 23 Octomvre 1848.

Vințan, tribun în pref. lui Iancu, dispus în Zarand.

Vlad Nicolae, tribun în pref. Sibiuului.

Vlăduț Nicolae, prefect în Câmpia, † în Bogata de Mureș.

Zorea Iacob sen. căpitan în Vlădeni.

Silvestru Moldovan.

ULTIME SCIRI.

Londra, 6 Octomvre. Ați s'au convocat o parte a rezervelor. „Standard“ primesce din New-Castle scirea, că Burii înainteză în șiruri dese și au ajuns în depărtare de 7 miluri dela Charlestown. Refugiații spun, că la frontiera pământului Fok și Oranje s'au pus 40 tone de dinamită sub podul riului Oranje, ca să-l arunce în aer. Coloniile englese din Australia, Africa de sud, Noua-Wales, au fost provocate să trimită fiecare omenie echipați pentru luptă. Corespondentul de pe teatrul războiului al diarului „Daily Telegraph“ scrie, că Burii sunt în firma credință, că vor învinge pe Englesi. Ei plănuiesc cucerirea Natalului prin asalt, după-care se respingă pe Englesi până la Durban.

Datine și credințe evreești la morțe și înmormântare. *)

Îmbolnăvindu-se un Evreu, atunci se fac pentru dânsul rugăciuni; decă se află el în pericol de morțe, atunci i-se schimbă numele, ca morțe, care a fost trimisă către N. să nu-l pôtă lua, de-ôrece el acum se chiamă X.

Tot la un cas de bôla a unui Evreu, se duc femeile cunoscute cu femeia bolnavului la țintirimul lor, și-l măsura c'o ață, însă așa, că află, că în el nu se mai găsește loc pentru un nou mormânt, adecă pentru bolnavul, și cred, că bolnavul după o astfel de procedură se va însănătoșa.

Îvindu-se în vre-o comună casuri de bôle molipsitoare, obiceiuesc Evreii a trage pe păreții de afară ai caselor lor o dungă jur-impur, cu carbune, ca ei să fiă scutiți de pericolul infecțiunii acelor bôle.

În momentul când un Evreu se află în agonia morții, nu este ertat să se apropie de patul lui, nici să se aște în casă un Evreu, care descinde din seminția lui Aron, numită „Coihen“.

Spre a se pută încredința ori de a murit bolnavul, seu de mai trăesce, îi pune ciocul, numit „moloce“, un membru a frăției cuviôse „Chevra cazișă“, care se ocupă cu căutarea bolnavilor, mângăerea celor ce mor și înmormântarea morților, puf de găscă sub nas. Decă se mișcă puful, împins de răsufierea bolnavului, este semn, că el încă trăesce, la din contră, că a murit.

Decă bolnavul a murit, atunci îl stropește ciocul, seu unul din cei prezenți, peste partea inimii c'un albuș de ou, semn că a murit și s'a despărțit așa de lume, cum s'a despărțit albușul de ou. Apoi îl acopere, ca să nu i-se vadă fața schimosită de convulsii morții. Imediat după aceea vin ciocii și spală mortul pe o scân-

*) Din studiul „Ebreii în Bucovina“, de Dim. Dan, exarch și paroch (Bucovina).

dură anume, care se află în sinagogă, și-l îmbracă în haine de mort albe de pânză, adecă în o cămașă largă și lungă, ér d'asupra cu talus. Talus acum însă are numai 3 țife, fiind-că mortul nu mai are trebuință să se rôge, prin urmare nu i sunt necesare toate patru țifele. Așa îmbrăcat se aședă mortul în odaia mortuară pe nisce paie ascernute pe podele.

Apoi se învelesc oglințile din casă, ca semn de jale, și se tornă totă apa din casă afară, ca să nu se atingă ângerul morții Samiel și de alți casnici.

Mortului i-se pun pe amândoi ochii câte-un hârb dintr'o ôlă, ce s'a spart anume în momentul morții lui, ca un fel de pedepsă, că el fiind viu pe lume, cu ochii multe a vădut și poftit. Și pe gură i-se pune mortului o bucată de hârb, pentru-că trăind, el a vorbit cu gura multe rele și spurcate. Între degetele mânilor i-se pun nisce furculițe mici de lemn, ca voinde el să se scôle la ziua judecării, să aibă pe ce se opri.

Cât zace mortul în casa mortuară — câteva ôre, căci el se îngrôpă în ziua morții, ca spiritele rele să n'aibă timp a stîrni pacea mortului — nu privesce nimeni din Evrei prin ferăstră în odaia mortului, nici se plécă peste prag în ea, creșdend, că cel ce ar întreprinde una ca acesta, ar auzi plânsul mortului și ar trebui apoi să moră.

Mortul se scôte din casă tot-déuna așa, ca mai întâiu să iese din odae capul lui și apoi ômenii, cari îl duc. Cel ce ar eși înainte mortului din casă afară, acela trebuie să moră în scurt timp.

Aducend Evreii un mort la țintirim, întrébă îndată pe gropar ori de se mai află loc în țintirim pentru acel mort. Groparul trebuie să dea un răspuns negativ, după care îl rógă și-i dau bacșisuri, ca să primescă numai pe acest mort. Această formalitate se observă de ei în credința, că apoi nu vor muri alți confesionali de ai lor. Decă însă groparul din greșală, seu rëntate ar răspunde afirmativ la întrebarea pusă, acesta se ține de un semn foarte rău.

Grôpa pentru un Evreu trebuie s'o sape un gropar creștin, căruia însă i ajută numai decăt un moloce Evreu. Ea se sapă cam de un stânjîn de adencă și păreții ei se provéd cu scânduri.

Pentru săparea grôpei primesc groparii un onorar în bani, amésurat cu averea mortului.

Grôpa săpată pentru mort nu este ertat să rămână nici o clipă desartă, ca nu cumva diavolul s'o ia în posesiune. De aceea se arangiază săpatul ei astfel, ca ea abia atunci să fiă terminată, când sosese cu mortul lângă grôpă. Abia atunci es groparii din grôpă, ér mortul se lasă pe sfere în jos. Imediat după aceea încep rudele mortului să se vaete, să plângă, să-l rógă pe mort de ertare și aruncă în urmă țărînă în grôpă dicend: „că pământ ești și în pământ te vei întorče“.

Tot atunci și mai ales prin tot decursul ceremoniei de înmormântare, începend dela casa mortului și până la grôpă, se zurăște cu lădița pentru milostenia cu, cuvintele: „elemosina mântuesce de morțe“.

O grôpă trebuie să fiă în ôre-care distanță de alta, ca nu cumva să se amestécă țărîna din una cu cea din alta. Tot așa se separéză în țintirim bărbații de femei și fiecare gen are locul anumit pentru îngropare.

Evreul, care se sinucide, să îngrôpă în fundul țintirimului și fiă-care Evreu intrând în țintirim, se feresce să se apropie de grôpa lui. Trebuind el însă să se apropie numai decăt de mormântul aceluia nenorocit, atunci se opresce într'o depărtare de 3 pași.

MULTE ȘI DE TÔTE.

Porumbei de postă în serviciul medicilor.

Un medic scoțian, de al căruia céro se țin mai multe comune depărtate, cari nu stau cu comuna sa nici într'o legătură telegrafică, ori telefonică, veni la ideea să

correspundeze cu pacienții săi prin mijlocirea porumbeilor de postă. Cu ocaziunea vizitelor, ce le face prin ceroul său, medicul își duce cu sine întotdéuna porumbeii de aceștia, lăsând câți-va dintre ei pe la bolnavi. A căror bôla amenință a se agrava. De cumva se întâmplă, ca în adevér bolnavului, să-i fiă mai rău, se slobode câte un porumbel de aceștia, care ajungend la medic acasă, acesta imediat plecă la drum, ca să și cerceteze pacientul.

*

Vin de 246 ani.

Vin de 2 vécuri și jumătate, étă într'adevér o bătură estra-ordinară! De aceea sunt foarte rari și privilegiații aceia, cari pot gusta din el.

Acest vin, a căruia aromă cu totă bătrânețea lui, e de o rară fineță, să află bine păstrat în pivnițele primăriei din Brema. El datéză din anul 1653, unul din anii cei mai favorabili pentru vinurile din Rüdeshheim.

Numai bolnavii atinși de bôle grele din spitalul comunal din Brema au dreptul să bea 1—2 pahare din acest vin. Nimeni altul n'a gustat din el, afară de Impărații Wilhelm I și Frideric III și prințul de Bismark.

În anumite împrejurări foarte rar s'au împărțit cantități mici din acest vin sêracilor orașului, dér de ani de zile aceste împărțiri nu se mai fac.

Cheia pivniței e incredințată a unii om, care nu trebuie să se slujescă de ea, decăt în fața economului ospiciului. Se crede că în marele butoi se mai află 3—400 litri de Rüdeshheim, al căruia preț, — decă ar fi vr'odată în vânzare — ar înfățișa o avere.

*

Din tôte părțile lumii.

În America de mēdă-qi se află cel mai bogat om din lume *Peirola*, fost președinte în Peru. Avera lui se prețuesce în 50 milioane dolari.

În Mexico albina este cea mai leneșă din insecte; acolo fiind rar frig, albina nu are lipsă să și adune miere pentru iernă.

Cea mai în vērștă principesă în Europa este Clementina, mama principelui Bulgariei. Anul acesta a implinit 82 primăveri.

La jocul de cărți-wist, cărțașul pôte lua prin mâni 635,013,556,000 deosebite cărți de joc.

În orașul Foc sunt cei mai înalți poliștiți: unul e înalt de 8 picioare, altul de 6.

Unele fabrici de chibrite (aprinjore) pot pregăti la qi 2½ milioane de chibrite, la an 900 milioane.

În Italia gunoiul de pe strade se dă în licitația publică.

În Franca se întâmplă pe an cam 4000 de ducele. În Paris, cam 2000 de indiviți își câștigă pânea de tôte zilele prin predicarea viitorului.

Dintre toți soldații Europei, soldatul engles e cel mai bine hrănit.

În Ungaria „patriotismul“ se licitéză zilnic. Renegatismul trece de merit, decă cel renegat îmbracă calpac și pintenii unguresci.

*

Vaci ofticoșe.

Mai de multe ori s'a întâmplat, că în câte-o familie au murit pe neașteptate mai mulți membrii de oftică, seu tuberculoșă, pe care au căpētat-o din laptele unor vaci bolnave. Într'un internat de de fete din Paris s'a întâmplat numai de curēnd, că 27 eleve au căpētat tuberculoșă pe calea acesta.

O fôia de specialitate spune, că laptele dela o vacă tuberculoșă (cu gălci) devine veninos numai după-ce și pe țifele vacii au început a se ivi gălci. Câte-va litre din laptele unei asemenea vaci, de s'ar amesteca în ori-câte sute litri de lapte bun, e de ajuns, ca omului, care ar gusta și numai un păhărel din asemenea lapte, să-i principuescă bôla, de care numai morțe la pôte scapa. Ce-i mai mult, vacile atacate de această bôla foarte anevoe pot fi cunoscut, mai ales pentru-că și ele se îngrășe întocmai ca și vacile sănătoșe. Astfel cele

patru vaci, de al căror lapte s'au bolnăvit cele 27 fetețe dela Paris, erau tot așa de grase și frumoșe, ca și alte două vaci, ce erau cu totul sănătoșe.

Asigură numita fôia de specialitate, că una din cauzele principale, pentru cari tuberculoșă ia în timpul de aqi întinderi atât de mari, este laptele dela vacile tuberculoșe. Alt mijloc de apărare contra acestui pericol de-ocamdată nu avem, decăt să se fiarbă bine laptele, căci prin fierbere se nimicesc baccilli bôlei. Acest mod de apărare însă nu este încă de ajuns, de-ôre-ce brânza, smântâna și alte produse din laptele vacii bolnave, sunt tot atât de periculoșe, ca și laptele.

*

Bersaglierii.

După cum se scie, la Prater în Viena s'a construit în miniatură Venetia, unde vienesii și străinii, de trei patru ani petre de minune. Acolo poți să mergi în gondola (barcă), să veđi teatre, operă și baleturi, precum și să ascuți cea mai frumoșă musică. În fiă-care an antreprenori aduc lucruri nouē, spre a atrage cât mai mult public.

Anul acesta au avut fericita ideea de a aduce din Italia o fanfară (bandă) în uniformă de bersaglieri, (vânători), care cu cântecele și cu uniforma ei frumoșă a entusiasmat publicul. Marșul bersaglierilor cântat pentru prima ôră în Viena de această fanfară, a devenit repede foarte popular, așa încât pe ori unde te duci în Viena auzi cântându-se acest majestos marș al bersaglierilor.

Bersaglierii va să dică vânători. Primul batalion de vânători s'a format în micul Piemont la 1836, și comandantul lui a fost maiorul Lamarmora, devenit mai târziu general. În războiul Crimeei, bersaglierii au dat probe de cea mai mare vitejiă sub comanda sus amintitului maior. Bersaglierii sunt în Italia foarte vestiți pentru mersul lor repede. Pasul lor regulat este duplu, ca cel al infanteriei. Când un corp de vânători intră într'un oraș, prin marșul și musica sa produce un mare entusiasm în popor.

Spre a arăta repediciunea mersului bersaglierilor, vom spune, că Carol Albert Regele Piemontului, tatăl lui Victor Emanuel, mergend într'o qi cu trăsura dela Turin la Alexandria, o distanță de 90 kilometri, înainte de a pleca a trecut în revistă batalionul de bersaglieri, și care n'a fost surprinderea Regelui, când, sosind la Alexandria, onorurile militare îi le-a făcut tot acel batalion.

Astăzi Italia are 14 regimente de bersaglieri și în amintirea fondatorului Lamarmora, s'a ridicat în Turin, în fața casarmei Cernaia, un frumos monument.

Literatură.

Dela Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov se pot procura următoarele opuri:

„Fetele casnice“, cor pentru trei și patru voci femeiesci de Timotei Popovici. Această dragălasă compozițiă musicală a apărut tocmai acum în repertoriul revistei „România Musicală“ din București, ca supliment la Nr. 14 din a. c și se află de vânzare la d-nul autor în Sibiu (seminarul archiepiscopescan), cum și la Tipografia „A. Mureșianu“ în Brașov. Prețul 15 cr. (plus 3 cr. porto).

Idetul învățătorului român, studiu social pedagogic, de Ión Dariu. Prețul 20 cr. (cu posta 23).

Disciplina cu devotamentul și iubirea în serviciul educațiunii, de Ión Dariu. Prețul 20 cr. (cu posta 23).

Banca în școlă, studiu asupra întocmirii ei, de I. Dariu. Prețul 15 cr. (cu posta 17).

Din Istoria lumii, „tălmăciță de preotul Constantin Morariu din cartea nemțescă a D-rului Th. Welter și întocmită pentru folosul poporului român din Bucovina“, a apărut în editura „Deșteptării“ din Cernăuți: partea a doua. Ea este scrisă tot atât de bine și de ușor, ca și partea întâiu, care a avut și la noi mare trecere mai ales printre popor. Prețul 50 cr. (plus 5 cr. porto.) — Cu același preț se mai pot căpăta dela Tipografia „A. Mureșianu“ și câte-va esemlure din partea întâiu, adaugend și pentru acesta 5 cr. porto.

Cărți de rugăciuni și predicii.

Anghira Mântuirii, cârticea de rugăciuni și de cântări pentru mângăierea sufletescă a drept credincioșilor creștini, Edițiunea IV corectată. Gherla, Tipografia diecesană 1899, Un esemplar în păreți tari colorați 35 cr. (plus 5 cr. porto.)

Mărgăritarul Sufletului, carte de rugăciuni și cântări, întocmită pentru toate trebuințele vieții. Edițiunea IV. Gherla, Tip. „Aurora“ A. Todoran 1899. Conține peste 334 pag. Legată în păreți tari colorați, costă 50 cr. (cu posta 55 cr.)

Micul mărgăritar sufletesc, cârticea de rugăciuni și cântări, întocmită mai ales pentru copiii mai marișori. Gherla, Tip. „Aurora“ A. Todoran 1898. Un esemplar legat în păreți tari colorați costă 22 cr. (cu posta 23 cr.)

Carte de rugăciuni, cereri și laude întru onoarea Preacuratei Fecioare Maria, pentru folosul și mângăierea sufletelor. Gherla, Tip. Diecesană, 1898. Prețul unui esemplar legat în păreți tari colorați 20 cr. (cu posta 23 cr.)

Cuvântări bisericesci pe sărbătorile de peste an, scrise de Prepositul capitular Ioan Papiu. Pe lângă predicii, se mai află în text câte-o instructivă notiță istorică privitoare la însemnătatea diferitelor sărbători. Conține vre-o 400 pag. Prețul 1 fl. 50 cr. (în loc de 2 fl. cum era la început), prin postă 1 fl. 60 cr. Aceste predicii sunt favorabil aprepțate și din partea clerului înalt din România.

Cuvântări funebrale și iertăciuni pentru diferite cazuri de moarte, întocmite de Ioan Papiu, cunoscutul scriitor bisericesc. Conțin vre-o 400 pag. Prețul numai 1 fl. 50 cr. (prin postă 1 fl. 60 cr.)

Predici pentru Duminică de Iustin Popșiu, învățatul scriitor bisericesc, marele orator și bunul Român de odinioară. E o carte de vre-o 500 pag. format mare, tipar modern, cuprindând predicii frumoșe pentru toate Duminicile de peste an. Prețul 2 fl. 20 cr. (prin postă recomandat 2 fl. 35 cr.)

Predice pentru Duminicile de peste an, compuse după catechismul lui Decharbe, de Vasiliu Christa. Conține predicii dela Duminica XI după Rosalii până la Duminica Vameșului. Prețul 80 cr. (prin postă 85 cr.)

Domnii abonenți, cari încă nu și-au reînnoit abonamentul, se binevoiescă a-l reînnoi neamănat ca să nu li-se întrerupă regulata expedare a țiarului.

Administrațiunea

„Gazetei Transilvaniei“

Căendarul săptămânei

SEPTEMBRE. are 30 zile. RAPCIUNE.

Table with 3 columns: Oilele, Căend. Iul. v., Căend. Gregor. Rows include Dum, Lună, Marți, Mer., Joi., Viner., Săm.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Table with 3 columns: Măsura și greutatea, Calitatea, Valuta austr. (fl. și cr.). Rows include Grâu cel mai frumos, Grâu mijlociu, Grâu mai slab, etc.

Cursul la bursa din Viena.

Table with 2 columns: Cursuri, Valori. Rows include Renta ung. de aur 4%, Renta de corone ung. 4%, Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%, etc.

Table with 2 columns: Cursuri, Valori. Rows include Napoleondori, Mărci imperiale germane, London vista, Paris vista, Rente de corone austr. 4%, Note italiene.

Cursul pieței Brașov.

Table with 2 columns: Cursuri, Valori. Rows include Bancnota rom. Cump., Argint român. Cump., Napoleond'ori. Cump., Galbeni Cump., Ruble Rusesci Cump., Mărci germane Cump., Lire turcesci Cump., Scris. fonc. Albina 101.—Vând 5%.

Bursa de mărfuri din Budapesta

din 4 Oct. n. 1899.

Table with 4 columns: Săminte, Calitatea per hect., Prețul pe 100 chiliogr., etc. Rows include Grâu Bănățanesc, Grâu de la Tisa, Grâu de Pesta, etc.

Produsele din...

Table with 4 columns: Produsele din..., Prețul pe 100 chiliogr., etc. Rows include Sam. de trif., Ulei de rap., Ulei de in, etc.

Bursa de București.

Table with 4 columns: Valori, Do. bândă, Scad. cup., Cu banii gata. Rows include Renta aș. de stat, Oblig. de Stat (Conv. rurale), Oblig. Casei Pensiunilor fr. 80%, etc.

SCOMPTURİ:

Table with 4 columns: Banca, Valori, etc. Rows include Banca naț. a Rom., Avansuri pe efecte, Casa de Depuneri, Londra, Viena.

Cursul leaurilor private

din 4 Oct. 1899.

Table with 3 columns: Cursuri, Valori, etc. Rows include Basilica, Credit, Clary 40 fl. m. c., Navig. pe Dunăre, Innsbruck, Krakau, Laibach, Buda, Paltfy, etc.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Tergul de rimători din Steindbruch. Starea rimătorilor a fost la 3 Oct. de 38,771 capete, la 4 Oct. au intrat — capete și au eșit 376 capete rămânând la 5 Oct. un număr de 38 395 capete. Se noteză marfa: unгурescă veche

grea dela — cr. până la — ca marfă unгурescă tinără grea dela 41 1/2 cr. până la 42 1/2 cr. de mijloc dela 43 — cr. până la 43 1/2 cr. ușoră dela 44 — cr. până la 44 1/2 cr. Sărbescă: grea 42 — 42 1/2 cr., de mijloc 42 1/2 — 43 — cr. ușoră: 43 1/2 — 44 — cr. kilogram.

Mătăsurî-Damast 75 cr. până la fl. 14.65 cr. metru — precum și mătase-Henneberg, neagră, albă și colorată, dela 45 cr. până la fl. 14.65 cr. metru — în cele mai moderne țesături, colorii și desenuri. — Particularilor li-se trimite franco și liberate de vamă în casă. — Mostre se trimit imediat la cerere. Fabricile de mătăsuri ale lui G. Henneberg (diferant al Curții c. și r.) Zürich.

Câni miraculoși. Cei mai bine dresați câni în lume. Se produc zilnic de Sâmbătă din 30 Sept. încôce în teatrul clădit pe locul din fața restaurației de pe promenada de jos. Caro, singurul câne Pudel, care există în lume, se scie cânta pe pian, împreună cu alți 20 soți, animale frumoșe, vor executa diferite arte, astfel că vizitatorii îi vor admira în grad mare. CARO, singur în lume, între alte piese va cânta la piano „Ultima rosă“, din opera „Martha și Choralul“. — Cei alții câni sunt în stare să scrie și să socotească, ce a costat multă muncă și trudă până i-au învățat. — Deosebite colorile, cunosc florile, se produc ca gimnasticii, jocă balet, și laolaltă eșecută un potpourri grandios. Imi iau voie a invita On. public, cu deosebire amatorii de câni, la aceste producțiuni interesante. Prețurile: Stal I. 60 cr. Locul I. 40 cr. Locul II. 30 cr. Locul III. 15 cr. Militarii fără charge și studenți plătesc prețul jumătate. Producțiunile vor fi: întâi la 4 ore după amăzi, a doua și a treia la 6 și 8 ore sêra. Duminica și în sărbători se vor da producții ia fie-care oră, începând dela 3 p. m. până la 9 ore sêra.

Covore, PĂNURİ pentru padiment, STRAIE pentru cai, din fabrica de postav a lui MARTIN H. LANG. Colorii veritabile, desenuri frumoșe și foarte durabile, lucrate numai din lână curată, se vând — cât vor fi disponibile — cu prețuri reduse și ieftine, la Martin H. Lang, fabrica de postav Brașov, Strada Castelului nr. 59/61. și la prăvălia din Strada Vămii nr. 14.

Cel ce are grijă de sănătatea sa, să bea Apa amară „Francisc Iosif“, care mai bine de 20 ani se trimite în tötă lumea și este recunoscută ca singurul mijloc natural salin purgativ. Acesta apă se pöte căpeta pretutinduri.

Dr. VUIA

reintors dela băi și-a reluat practica medicală
in *cred.*
Strada Sina nr. 1/b.

Am onore a face cunoscut on. public, că **am deschis** în Strada Porții nr. 31 un atelier pentru

Acordări de Clavire, harmonium și de instrumente MUSICALE,
care le repar corect, cu prețuri moderate.

Rog on. public a-mă cerceta.

Cu toată stima

Nicolae Cioflec,
primul acorder de clavire și harm. nlu.

1-1

Teatru de magie

a lui

BALTHAZAR,

Luni, în 9 Octomvre

mare reprezentația,

cu program nou.

MINUNEA

de-a intineri femei bețrane.

Capul lui Ibicus,

capul de mort, care spune viitorul.

Fluerile de Organe vrăjite,
și o programă bogată.

Inceputul la 8 ore séra.

Prețul locurilor: Balcon 1 florin.
Fauteul 1 fl., Stal I 80 cr., Stal II 60 cr.
Partere 50 cr. Loc de stat 40 cr.
Loc de stat pe galeria 40 cr.
Studenti și militari 30 cr.

Bilete de vânzare la Domnul Alfred Gebauer, în Têrgul Grăului.

Marele magazin de încălțăminte a lui

I. Sabadeanu în Brașov,

(Nr. 10) Strada Porții (Nr. 10),

care prin soliditatea sa în curs de 30 de ani, de când există pe piața Brașovului, și-a câștigat în totă Austro-Ungaria și România un renume bun. Recomandă onor. public

marele assortiment de încălțăminte, garantate

de solide și moderne, pentru bărbați, dame și copii, pentru mire și mirésă pentru dans, gimnastică, casă și pentru ateliere (lucrătore) etc. etc. toate cu prețuri foarte moderate, ce se pôte vedé, din consemnarea prețurilor câtor-va articuli precum urméză :

Pentru bărbați:

Ghete de pele vachs, tari, in cuie lucrate cu gumă	dela fl. 2.95 în sus
" " " " in besatzuri, cu s. fără nast.	fl. 3.50 "
" " " " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 4.— "
" " " " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 4.50 "
" " " " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 5.— "
" " " " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 4.80 "
" " " " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 5.50 "
Pantofi de pele vachs in cuie lucrate	fl. 3.— "
" " " " galbene	fl. 3.60 "
" " " " lac salon fine cusute	fl. 4.50 "
Cisme lungi de pele juft rus. talpă duplă	fl. 7.50 "
" " " " de postav de stiria cu pele in jur	fl. 7.50 "
" " " " de drum peste ghete de purtat, din postav	fl. 4.— "
" " " " de copii mici fl. 2.60, de copii mari	fl. 2.80 "
Galoci de bărbați de Viena	fl. 2.— rusesco
" " " " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 2.80 "
Șoșoni " " " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 3.80 "
" " " " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 4.80 "
Pantofi pentru gimnast. cu talpă de gumă rus.	fl. 1.25 "
" " " " de pânză rusescă grosă cu talpă de pele	" " "
in ținte lucr. pânză neagră séu cafenie cu vèrfuri	fl. 1.20 "
Pantofi de casă de pele ori păslă, de stofă	fl. 1.— "

Pentru dame:

Ghete de pele patentă séu vițel în besatz cu gumă dela	fl. 2.85 în sus
" " " " Gems " " " " " " " " " " " "	besatz cu
" " " " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 3.80 "
" " " " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 3.50 "
" " " " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 4.— "
" " " " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 4.50 "
" " " " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 4.50 "
Pantofi de pele tari pentru stradă in cuie	fl. 2.50 "
" " " " galbenă " " " " " " " " " " " "	fl. 2.60 "
" " " " fine pentru dans ușore " " " " " "	fl. 1.80 "
" " " " de lac salon pent. dans ușore " " " " "	fl. 2.20 "
" " " " atlas séu mătasa albă pen. mirese " " " "	fl. 2.50 "
" " " " lac cu spangen pentru stradă " " " "	fl. 3.20 "
" " " " pentru gimnastică negri séu cafeni talpă de gumă dela	fl. 1.20 "
" " " " de pânză rus. gróse, neagră séu cafenie	" " "
" " " " in cuie p. gimn. stradă și atelier dela	fl. 1.10 "
" " " " pentru casă, de stofe de păslă, de pele	fl. —.90 "
Ghete de Brünel cu gumă " " " " " " " " "	fl. 2.80 "
Pantofi de " Sialon cu șinóre și lac " " " "	fl. 2.— "
Ghete de pele pentru fetițe mai mari	fl. 2.60 "
" " " " " " " " " " " " " " " " " "	fl. 1.60 "
Pantofi de copii dela 40 cr., 65 cr., 85 cr.	fl. 1.20 "

Mare alegere în încălțăminte de băieți, fete și copii, în diferite colori, forme, calități, cu prețuri reduse.

Specialități încălțăminte de lucș fabricate: Viena, Carlsbad, Paris, Berlin, Petersburg, etc. din pele Chevreau, Vachs, și din Lac de salon, în diferite colori și fațon modern, se află în mare alegere și se pôte comanda și după măsură directe din aceste fabrici.

Depozitul de Galoci și Șoșoni de gumă rusescă, al celei mai renumita fabrică de gumă din Petersburg, se află pentru tot Ardealul numai la sus numită firmă, unde se vinde fie-care păreche sub garanță, pentru durabilitate cu preț moderat.

Reparaturi și comande după măsură se primesc și se efectuează prin un măestru dibaciú cu prompteță.

Comanda din afară de Brașov se efectuează prompt, însă numai cu rambursă; încălțăminte neconvenabile se primesc francat inapoi spre schimbare, eventual se inapoiază valoarea. — La comande din afară trebuie următorele aréat: de ce preț? din ce pele? ce formă? ascuțit séu rotund? in besetz séu simplu? cu talpă gróse séu subțire. Ca măsură se pôte trimite un papuc vechiú cu posta ca: „Mustă fără valóre“ cu 5 cr. De ajuns este și arătarea Numérului încălțăminte, care cumpératorul de obicei procură din prăvălii de încălțăminte. Altcum pôte ori și ce laic lua măsura piciorului cu centimetru séu cu o fâșia de hárția măsurând partea piciorului pe din náutru dela mijlocul călcăiului până la vèrfuri degetului cel mare, peste talpe și degete, peste glesne, peste călcăiú și peste pulpe, trimițénd acéstă măsură prin epistolă se pôte efectua comanda după dorință.

Firmă fundată în anul 1833.

Adolf Resch

Giuvaergiu

Brașov, Strada Porții Nr. 7.

Asortiment bogat

de giuvaericale, obiecte de aur și argint, clasornice de buzunar elvețiane, assortiment foarte frumos.

Depozit de argintărie fină Cristofi, argintărie Alyaua 1-a calitate din fabrica Brendorf, precum și argintărie China calitate mai ieftină.

Cumperătură de obiecte vechi: de aur și argint, petri scumpe, margăritar, monede vechi și tot-felul de antichități. Suflat cu aur solid, cu argint, legal cu níket, aramă pe cale electrică.

Tóte reparaturile ce cad în brânșa de sus, se eșcută ieftin și prompt.

— Gravuri în petró și metal. —

Specialitate: Corfecționare de obiecte bisericesci și anume: Candele, cădelnițe, cruci, potire etc. etc.

— Brașov, Strada Porții Nr. 7. —

Asortiment foarte frumos.

Obiecte bisericesci.

Praturile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decă fiecare cutiá este provédutá cu marea de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de lecuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai cerbiciose la stomach și pânțee, în contra cărceilor și acrelei la stomach, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemoroidelor și a celor mai diferite bóle femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce creșce mereu de mai multe decenii încóce. — Prețul unei cutii originale sigilate 1 fl. v. a.

Falsificățiunile se vor urmări pe cale judecătórescá.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilú numai, decă fiecare sticlă este provédutá cu marea de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este fórte bine cunoscutá ca un remediú popular cu deosebire prin tras (trotat) aliná durerile de șoldină și reumatism și a altor urmări de rēcélá. Prețul unei sticle-originale plumbate 90 cr.

Sapun de copii a lui Moll.

Cel mai fin sápun de copii și dame fabricat după metódu cel mai nou pentru cultivarea rațională a pele, cu deosebire pentru copii și adulți. Prețul unei bucati 20 cr. Cinci bucati 90 cr. Fie-care bucatá de sápun pentru copii este provédutá cu marca de apărare A. Moll.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,

c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9.

Comande din provinciá se efectuează gílnic prin rambursá postală.

La deposite se se cêră anumit preparatele provédute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Deposite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth, Franz Kellemen și engros la D. Eremia Nepoții, Teutsch & Tartler.